

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ иунашъу

Зидунай зыхъожьыгъэхэр
агу къызыщагъэкIыжьырэ
мафэм (Радоницэм) ехылагъ

Зидунай зыхъожьыгъэхэр агу къагъэкIыжьыныр хабзэ зэрэхъугъэм тегъэпсыхъагъэу, Мыекъяупэрэ Адыгеим-рэ яепархия ипащэу, епископэу Тихон къызыэрэкIэлъагъэм теткIэ:

1. Зидунай зыхъожьыгъэхэр агу къагъэкIыжьыныр хабзэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо органхэм япащэхэм 2012-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 23-м зыгъэпсэфыгъо мафэ ялофышIэхэм аратынэу.

2. Зидунай зыхъожьыгъэхэр агу къагъэкIыжьыныр хабзэ чIыпIэ зыгъэIорышIэжыныр хабзэ органхэм, зэхэцэн-правовой лъапсэу яIэм емыллыгъэу нэмыкI органхэмрэ организациехэмрэ япащэхэм ялофышIэхэм зыгъэпсэфыгъо мафэ аратыныр игъоу афэлъэгъу-гъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъяупэ,
мэлылфэгъум и 6, 2012-рэ илъэс
N 55

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм
икъэралыгъо хабзэ
игъэцэкIэкIо орган илIыкIоу
Урысые Федерацием
и Федеральнэ ЗэлукIэ
ФедерациемкIэ и Совет
щылъэщтым ехылагъ

2000-рэ илъэсым шышъхъэу и 5-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 113-р зытетэу «Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукIэ ФедерациемкIэ и Совет зэрэзыхъэрэ шIыкIэм ехылагъ» зыфиIорэм диштэу унашъо сшIы:

1. Шверикас Вячеслав Николай ыкIор Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо орган илIыкIоу Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукIэ ФедерациемкIэ и Совет щылъэщтым ехылагъ.

2. Мы Указыр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлукIэ ФедерациемкIэ и Советрэ аIэкIэ-гъэхъэгъэнэу.

3. ЗыIэтхъэрэ мафэм щегъэжъа-гъэу мы Указым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъяупэ,
мэлылфэгъум и 6, 2012-рэ илъэс
N 93

Адыгеим и Лышъхъэ изэлукIэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТхакIушынэ Аслъан техникескэ ыкIи экспорт-нэ уплъэкIуным и Федеральнэ къулыкIу и ГъэIорышIапIэу Къыблэ ыкIи Темыр-Кавказ федеральнэ шIолъырхэм ащылэм ипащэу Николай Даниловым тыгъуасэ IукIагъ.

Ифтихъабзэм хэлъжагъэх АР-м и Лышъхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипащэу Владислав Федоровыр, АР-м финансхэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбий, республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэныр хабзэ и Министертвэ ипащэу МэрэтыкIо Рустем.

УФ-м изаконодательствэ диштэу федеральнэ структурэмрэ республикэмрэ зэрэ-здэлъжэщт лъэныкъохэм, анахъэу анаIэ зытырагъэтын фаехэм, шыкIагъэу алъэ-гъухэрэм бгъухэр атегушылагъэх, блэкIы-гъэ илъэсым изэфхъысыжъхэр ашIыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Адыгеим и Лышъхъэу ТхакIушынэ Аслъан бэрэскэхом зэлукIэгъуитIу ады-рилагъ.

Цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Уполно-моченнэу Адыгэ Республикэм щылэ Ана-толий Осокиным блэкIыгъэ илъэсым Iо-фэу ышIагъэм фэгъэхыгъэ докладыр республикэм и Лышъхъэ IэкIыгъагъ. ТхакIушынэ Аслъан зэрэхигъэунэфы-кIыгъэмкIэ, республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ иорганхэр шыкIагъэхэу докладым щалъэгъугъэхэм ыкIи ащ изэфхъысыжъ-хэм атегушылагъэх.

Анатолий Осокиным республикэм и Лышъхъэ зэрэщигъэгъозагъэмкIэ, Адыгеим шыпсэхэрэм ятхъаусыхъэу цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Уполно-моченнэу Адыгэ Республикэм щылэ зы-къызэрэфагъазэхэрэр анахъэу зыфэгъэ-хыгъэхэр ЖКХ-м епхыгъэ компаниехэм

яIофшIаI ары. Цыфхэр ыгъэразэхэрэп тарифхэм нэфэгъэ икIу зэрахэмылIым, коммунальнэ фэIо-фашIэхэм апае ахыщэу атырэм ренэу зэхъокIыныгъэхэр зэрэфэ-хъурэм. Ащ епхыгъэу муниципалитетхэм, къэралыгъо хабзэм иорганхэм, прокура-турэм иорганхэм ЖКХ-м гъунэ зэралъа-фырэр нахъ агъэлъэшыщт.

Цыфым ифитыныгъэхэмкIэ Уполно-моченнэу Адыгэ Республикэм щылэ Ана-толий Осокиным блэкIыгъэ илъэсым Iо-фэу ышIагъэм фэгъэхыгъэ докладыр республикэм и Лышъхъэ IэкIыгъагъ. ТхакIушынэ Аслъан зэрэхигъэунэфы-кIыгъэмкIэ, республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ иорганхэр шыкIагъэхэу докладым щалъэгъугъэхэм ыкIи ащ изэфхъысыжъ-хэм атегушылагъэх.

ОАО-у «Ростелеком» зыфиIорэм и Адыгэ къутамэ идиректорэу Сергей Пу-линец конкурымкIэ Адыгэ Республикэм ишъхъэихыгъэ турнирэу ОАО-у «Росте-леком» зыфиIорэм икубок къызыщыда-хыщтым Адыгеим и Лышъхъэу ТхакIу-шынэ Аслъан къыригъэблэгъагъ. Зэрэ-рахъухэрэмкIэ, а зэнэкъокIу спортсмен 35-рэ фэдиз хэлъжэщт, связым и Мафэу Урысыем жьоныгъуакIэм и 7-м шыхагъэ-унэфыкIырым ехъулэу ар зэхэщт.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ
ипресс-къулыкIу
Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан:

Адыгеим и Лышъхъэу ТхакIушынэ Аслъан мэлылфэгъум и 7-м респу-бликэм и Шэуджэн ыкIи и Джэджэ район-хэм ащылагъ, къуаджэу Джыракъьерэ селоу Сергиевскэмрэ адэхэм аIукIагъ.

ТхакIушынэ Аслъан Шэуджэн рай-онымкIэ къуаджэу Джыракъые экIом, дзюдомкIэ турнирэу самбэмкIэ СССР-м испорт АдыгеимкIэ иапэрэ мастерэу Шъхъафыжъ Къэплъан ишIэж фэгъэхы-гъэм икызыIухын хэлъжагъ. Адыгеимрэ Краснодар краимрэ яспортсмен 80-м ехъу зыхэлъжэгъэ зэнэкъокIу кIэлэцIыкIу спорт еджэпIэ-тренировкэ комплексым шыкIуагъ. «Тикомплекс къуаджэм илъэ-гъупхъэ чIыпIэхэм зэу ащыщ, ныбжы-кIэхэм якIас ащ зыщагъэпсэфыныр ыкIи тренировкэхэр щашIынхэр. ДзюдомкIэ Шэуджэн ДЮСШ-м и Джыракъые къута-мэ непэ ныбжыкIэ 63-рэ къекIуалIэ», —

«Кабинетым учIэсэу къуаджэхэм къащыхъурэр пшIэн плъэкIыщтэп»

кыIуагъ Джыракъые къоджэ псэупIэм ипащэу НэгъырэкIо Казбек. Къуаджэм игурыт еджапIэ къэзыухыгъэхэм ащыщ-хэм дунэе, европэ зэнэкъокIухэм апэрэ чIыпIэхэр къащадахыгъэх, дунэе турнир-хэм ащатекIуагъэх ыкIи призхэр къаща-хыгъэх, СССР-мрэ союзнэ турнирхэм-рэ ячемпионхэм. Къуаджэу Джыракъые дунэе класс зилэ мастеритф, СССР-мрэ Урысыемрэ спортымкIэ ямастер 60, спортым имастерынымкIэ кандидати 135-рэ шагъэсагъэх.

— Шъхъафыжъ Къэплъан ышIэ Шэу-джэн районымкIэ игупсэу къуаджэу Джы-ракъые имызакъоу, Адыгеими яспорт та-рихъ ифэшъошэ чIыпIэ шIубытыгъ.

Илъэсыбэрэ емызщэу ащ ныбжыкIэхэр зэригъэсагъэхэм ишIуагъэкIэ самбэмкIэ гъэхъагъэхэр тиреспубликэу щашIынхэ алъэкIыгъ. Спортсменым ищылэныгъэ сыдигъуи шысэтехыпIэу шытыгъ, ар сэ-наушыгъэ зыхэлэ цIыф хъалэлэу, сыди-гъуи нэмыкIхэм адэлэпыIэным фэхъази-рреу шытыгъ. Къоджэдэс кIэлэцIыкIухэм и ар дэгъоу ашIэ. Непэрэ спорт мэфэкIэу Шъхъафыжъ Къэплъан ишIэж нэф фэгъэ-хыгъэм Шэуджэн районым физкультурэ движением нахъ зызэрэщыригъэушъом-бгъуштым, ар шэн-хэбзэ шIагъоу зэрэхъу-штым сиыхыгъэ тель, — хигъэунэфыкIыгъ Адыгеим и Лышъхъэ.

(ИкIэух я 2-рэ н. ит).

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан:

(Апэрэ нэкІуб.
кыщыжэжэ).

Тхъакіушынэ Аслъан спорт мэфэкІым ІэнэкІуы кызырэмь-кІуагъэр кызогъэн фæе. Регион зэнэкъокъум щытекІорэм республикэм и Лышхъхъэшхуафтынэу плазменнэ телевизорэу «Филиппс» зыфилорэр кыжэ-щыгъ. Ащ фэдэ шлухъафтынэр зыфагъэшхошагъэр илъэс 23-рэ зыныбжэ Ситымэ Азмат ары. Ащ итреныр Акушэ Мыхъамод.

— БлэкІыгъэ илъэс закъом кыкІоцІ республикэм спорт псэолыи 100 фэдиз шагъэпсыгъ. Спорт мэхъанэ зилэ Иофтхъабзэхэр нахыбжэу зэхашэ хъугъэ. Мы зэнэкъокъур ащкІэ щысэшхоу щыт. Нахыбжэхэм ахэлъыгъэ шэн-хабзэхэр лъагъэкІотэнхэм тегъэпсыхъагъэу ныбжыкІэхэр тапэкІи тІуштых, Адыгеим испорт щытхъу къедгъэІыхы-щтэп, — хигъэуэфыкІыгъ республикэм и Лышхъхъэшхуа.

Адыгеим и Лышхъхъэшхуа Джыракъые гурыт еджапІэу N 3-м шыла-гъ. Мы еджапІэр кызызэІуа-хыгъэр шІэху илъэс 85-рэ хъуш. Нэбгырэ 560-мэ ателытэгъэ унэ нэфынашхом кыуаджэу Джыракъыерэ кыутырэу Свободный Трудрэ кІэлэцІыкІуи 147-рэ не-

пэ шырагъаджэ. «Гурыт еджапІэм ишыкІагъэм фэдизу кІэлэ-егъаджэхэр Іутых, непэрэ мафэм телытэгъэ программэ пстэуми атетэу тэ ахэр етэгъаджэх, зэнэ-кыкыу, лъэпкъ проект зэфэ-шхъафхэм тахэлажэ. Мебелы-кІэхэри компьютерыкІэхэри кытфашэфыгъэх. Джы еджапІэр зыщыкІэжырэ закъор шхъа-ныгъуэпчъэхэр зэблэхуэгъэнхэр ары», — кылуагъ гурыт еджапІэм идиректорэу Ситымэ Джан-синор.

Республикэм и Лышхъхъэшхуа мэфэ дэдэм кыуаджэм инахыбжэхэм гурыт еджапІэм щалуагъ. Лъэпкъ хабзэхэр зыпкы игъэуцожыгъэнхэм, бзэр кызытэгъэнэ-жыгъэным афэгъэхыгъэ Иофыгъохэм мыщ шатегушылагъэх. «Кыуаджэм кыщытэджырэ Иофыгъохэр тызэделэзэ зэшІотэ-хы», — кылуагъ Джыракъые иефэндэу Мерэм Мыхъамодэ. Кыуаджэм инахыбжэхэм Адыгеим и Лышхъхъэшхуа зэрэфэразэхэр ралуагъ Иофыгъохэм ыналэ кы-зэратыригъэтырэм ыкІи кызыра-делэрэм афэшІ. Къоджэ псэупІэм ІэпыІэгъу псынкІэ зэрагагъэго-тырэ автомобильхэм афэдэу зы

кыратыгъ, фельдшер-акушер пунктм дэгъоу Иоф ешІэ, мэкъу-мэщ техникэри кыалэкІэхъэ. Ау Джыракъые фызэшІомыхырэ закъор кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм игъэцкІэжыны эпхыгъэ Иофы-гъор ары. «ТикІэлэцІыкІу Іыгъы-пІэ сабий 54-рэ непэ кыкІуалэ, ау пашэм джыри нэбгырэ 32-рэ аштэным кызыщыкІэлэІуэхэр тхылъхэр кыпІэкІэхъагъэх. Джы-ри группитІу тэ кызылутхын тІэкІышт, ау кІэлэцІыкІу Іы-гъыпІэр жыы хъугъэ, унашхъхэм-рэ инфраструктурэмрэ зэблэху-гъэнхэ фæе», — алуагъ Джыра-кые инахыбжэхэм. Адыгеим и Лышхъхъэшхуа аделэнэу ахэр кыгъэ-гугъагъэх, ащ эпхыгъэу респу-бликэ ведомствэ гъэнэфагъэхэм япашэхэм пшъэрылхэр афи-шыгъэх.

Джыракъые инахыбжэхэм забгъодэкІыжэ нэуж Тхъакіушынэ Аслъан гурыт еджапІэр кызы-ухыгъэхэм яаллэе мыІэрысэ чыгъ шигъэтысыгъ. Гурыт еджапІэм ишагу илъэс 17 хъугъэу пчэйхэр кыпщэкІых, джы ахэм кыахъоштых мыІэрысэ, кыуж-Іэрысэ чыгъхэр.

Джэджэ районымкІэ селоу

Сергиевскэм зэкІом, Адыгеим и Лышхъхъэшхуа ИофшІэным иветера-нэу Щедринов Виктор Іукагъ, бэмышІэу ащ ыныбжэ илъэс 70-рэ хъугъэ. Ыныбжэ емелы-тыгъэу пенсионерым ищыхъэ зы-телыжжэу, неущрэ мафэм кІэ-гушхоу мэпсэу. Щаибжэ ешхо-хэзэ кыуаджэм Иофыгъохэм ахэр атегушылагъэх. Щедринов Виктор Тхъакіушынэ Аслъан джыри мыІэрысэ чыгъ зау-лэ ыгъэтысыныу ядэжэ кыригъэ-блэгъагъ. «Тхъамафэ горэкІэ хъугъэ-шІэгъэхэ районым кы-щыхъушт — псыр зыкІагъахъозэ ашІышт сад мыщ щызэтырау-тышт. РегионымкІэ ар анахъ садышхоу хъушт — гектари 106-мэ чыгъ мин 340-рэ ашагъэ-тІысышт. МыІэрысэ чыгъхэр Италием кырашыштых», — кыфалотагъ къоджэдэхэм Адыгеим и Лышхъхъэшхуа.

— МыІэрысэ чыгъ лъэпкы пстэури дэгъу, ау анахъ мэхъанэ зилэр ахэм япчъагъэ нахыбэныр ары! — кылуагъ Тхъакіушынэ Аслъан.

**Адыгэ Республикэм
и Лышхъхъэшхуа
ипресс-кыулыкыу**

Кыуаджэу Улапэ дэс лэ-жыкІохэр Улапэ ищыф гъэ-шлуагъэу, илъэсыбэрэ «Фаб-маим» игенеральнэ директо-рыгъэу Бжэмыхъу Борис Мухътар ыкыом идунай зэ-рихъожыгъэм фэшІ иуна-гъорэ илахылхэмрэ афэтхъа-усыхъ.

АвтобусыкІэхэр кытехъагъэх

Экологием ылъэныкыокІэ щынэгъончъэ автобусыкІэхэу «ПАЗ» зыфилохэрэр Мыекъуа-пэ игъогухэм бэмышІэу кы-техъагъэх. Ахэм ядэгъугъэ цІыфхэм зэхашІэнэу игъо-ифагъэх.

ЫпэкІэ цІыфхэр зезыщэ-штыгъэ «Икарусхэр» ыкІи «ЛиАЗ»-хэр жыы зэрэхъугъэ-хэм кыахъэкІыкІэ тикъэлэ шхъалэ игъогухэм цыкІу-цы-кІоу атырашыжыштых. Обще-ственнэ транспортыкІэм дакІоу, пассажирхэм яфэІо-фашІэхэр зыгъэцкІэшт компаниякІэхэри Мыекъуапэ кыдэхъагъэх.

Акционер обществэу «Ав-токолонна N 1491»-рэ зыфило-рэр инвесторхэм ащэфыжыгъэ ыкІи ащ зэхъокІыныгъэхэр кыкІэлэцІыкІуагъэх. Компания-кІэу Мыекъуапэ кыдэхъагъэ-хэм ащыщ ООО-у «ТрансЮг-монтаж». Фирмэм джыдэ-дэм автобуси 6 ыщэфыгъэ ыкІи ахэм цІыфхэр зэрэщэ.

ЗэрагъэнэфагъэмкІэ, ОАО-у «Автоколонна N 1491-р» автобус маршрутэу N 6-м те-тышт.

УплъэкІунхэр зэхашагъэх

Урысые Федерацием исани-тарнэ-эпидемиологическэ зако-нодательствэ кызырэдильгытэу, гъэсэныгъэм иучреждениехэм акІоцІ чІэтын фæе фабэм ылъэ-ныкыокІэ Мыекъопэ районым ит еджапІэхэм япшъэрылхэр зэра-гъэцкІэрэр район прокуратурэм мы мафэхэм ыуплъэкІугъ.

Зэфэхысыжхэм кызырагъэ-лэгъуагъэмкІэ, гъэсэныгъэм иучреждении 7-у районым итхэм санитарнэ шапхъэу шыІэхэр агъэцкІэхэрэп.

Хуэкуоныгъэхэм кыахэкІыкІэ кІэлэеджакІохэм, сабий цыкІу-хэм яфэІо-фашІэхэр тэрэзэу зэ-шлохыгъэхэ зэрэмыхъурэм анаІэ тырадзэным, узхэр ахэм кыапы-мышъанхэм афэшІ районым Иоф шызышІэрэ гурыт еджэпІи 5-м ядиректорхэм ыкІи кІэлэцІыкІу ІыгъыпІи 2-м япашэхэм гумэ-кІыгъоу кыуцугъэхэр дагъэзы-жыныхъу кызыщилорэ тхылъхэр прокуратурэм афигъэхыгъэх.

Е. ЧЕРЕПАНОВА.
Мыекъопэ районым ипро-курор иІэпыІэгъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу шуагъэ кытэу Иоф зеришІэрэм, ІэпІэсэ-ныгъэхэу зэрэхэлтым ыкІи кыткІэхъухъэрэ ныбжыкІэхэм яегъэджэрэ япІунрэ ышхъэкІэ илахышхо зэрахышхыэрэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшхошагъ **Кричевцова Любовь Александр ыпхъум**, Мыекъопэ районымкІэ кыутырэу Шунтук и МБОУ-у «Гурыт еджапІэу N 8-м» ублэпІэ классхэмкІэ икІэлэегъаджэ.

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриІэу Иоф зеришІэрэм, лы-кІо органхэм яхабзэхэм язегъэушъомбгъун илахъ зэрэхышхы-хъэрэм ыкІи хэдзакІохэм яфедэхэм якъэгъэгъунэн ишъыпкыу зэрэпылтым афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тамыгъэу «Закон. Пшъэрыл. Цыфыгъ» зыфилорэр кыфагъэшхошагъ **Тахмазан Вагинак Ардаш ыкыом**, Адыгэ Рес-публикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат.

МэфэкІыпчъэр «Гъатхэм» фызэІуахы

«АКЪУ-м и Гъатх» зыфилорэ я 13-рэ зичэзыу студенческэ фе-стивалыр мы мафэхэм универ-ситетым иактовэ зал кыщызэ-Іуахыгъ. Ащ ежэщтыгъэм фэдэу чІыопсыри кыфэбагъ, кыэкІэрэ-кІагъ. Фестивалым Адыгэ къэра-лыгъо университетым и студент-хэм ямызакъоу, нэмыкІ еджапІэ-хэри хэлажэхэ хъугъэ. Ащ кы-ушыхъаты гъэсэныгъэ-шІэны-гъэм фэдэ кыабзэу, ныбжыкІэ пэпчэ зы лъэныкыо гъэнэфагъэ-кІэ хэлэ зэчыр сценэм кызыз-рэтырихъэрэр. НыбжыкІэхэм оредым, кыашъом, усэм, зыкэ-шІын-зыкэзгъэлэгъоным, Іэ-дэбныгъэм, шІыкІэшІуагъэм гъэпсыкІэ дахэхэмкІэ мы мафэ-хэм зыкышыраІотыкІышт.

Ащ зи гъэшІэгъон хэлэп: ныбжыкІэ гушхуагъэм бэба фы-зэшІокІырэр ыкІи кыдэхъурэр.

Мыгъэрэ фестивалым АКЪУ-м ифакультет зэфэшхъафхэм ыкІи нэмыкІ еджапІэхэм кыарыкІы-гъэхэм якомандэ 23-рэ хэлажэ. Сэнэхъат гъэнэфагъэу зэрагъэ-гъотырэм готэу, сценэм тетын-хэмкІэ ІэпІэсэныгъэу ахэлъыр кыагъэлэгъошт.

Я 13-рэ студенческэ гъэтхэ фестивалым имэфэкІ икызэІу-хын университетым иректорэу

Хъунэгэ Рэщыдэ, кыалэу Мые-кыуапэ иадминистрације ныб-жыкІэ ИофхэмкІэ иІэшхъэтетэу Ирина Сергеевар, АР-м ныб-жыкІэ ИофхэмкІэ и Комитет итхъаматэу Къэрэтэгбэнэ Мыхъа-модэ хэлэжыагъэх. Фестивалым мэфэкІыпчъэр «Гъатхэм» фызэ-Іуихыгъэу алытагъ. Илъэс 13-м кыкІоцІ мы гъэтхэ мэфэкІым ихъатыркІэ, университетым ше-джэщтыгъэхэм ащыщыбэм сце-нэр зэрагъотыгъэр кылуагъ. Зи-гъо ИофыгъомкІэ фестивалым кІэщакІо 1999-рэ илъэсым фэ-хъугъэ Мурэтэ Лидэ, АКЪУ-м культурэмкІэ и Гупчэ идиректор, ныбжыкІэхэм зыкыагъотыным-кІэ Иофышхо зеришІагъэр ыкІи зеришІэрэр кыахъагъэхыгъ.

Зичэзыу гъэтхэ фестивалым мэлылфэгъум и 4 — 10-м, мафэ пэпчэ, зыкэзшІынхэр щыкІо-штых. КІэух зэфэхысыжэ пчы-хъэзэхъэм студентческэ фести-валэу «АКЪУ-м и Гъатх» зыфи-лорэм текІоныгъэр кыщыдэзы-хыгъэхэм ацІэхэр кыщыраІошт.

НыбжыкІэхэмрэ Гъатхэмрэ зэрэзэдиштэхэрэм, зэрэзэхъа-гъэхэрэм ящысэ дах мы мэфэкІ шІагъор.

ДЗЭУКЪОЖЪ Нуриет.

ЯмэфэкІ хагъэунэфыкІыгъ

Мэлылфэгъум и 6-р УФ-м хэгъэу кІоцІ ИофхэмкІэ и Ми-нистерствэ иследственнэ орган-хэм яІофышІэ и Мафэу хагъэ-унэфыкІы. Ащ фэгъэхыгъэу Адыгэ Республикэм и МВД пресс-конференције щыкІуагъ. Мы аужырэ илъэсхэм кыакоцІ гъэхъагъэу ашыгъэхэм, гумэкІы-гъоу кыуцухэрэм кыатегушы-лагъ МВД-м ипашэ игуадзэу Владимир Дайнекэ.

— Следственнэ органхэм Иоф зашІэрэр илъэс 49-рэ хъугъэ. А уахътэм кыкІоцІ тиІофшІэн зэ-хъокІыныгъэхэр фэхъугъ, — кы-луагъ В. Дайнекэ. — Урысые Федерацием и Президентэу Дми-трий Медведевым иунашхо ди-штэу МВД-м исистемэ хэт кы-лыкыушІэхэм аттестациер икІэ-рыкІэу акІужыгъ. ТиІофышІэ-хэм ащыщэу нэбгыри 3-р ежы-

хэм ялэІуклэ нэмыкІ кыулыкыу-хэм ахэхъажыгъэх, нэбгыри 2-мэ аттестациер акІужыгъэп. Джыдэдэм мы системэм Иоф шызышІэхэрэр апшъэрэ юриди-ческэ гъэсэныгъэ зилэхэу, «про-фессионал» зыфалорэ цІыфхэр арых. Ащ кызызэріуагъэмкІэ, мы илъэсым республикэм шы-зэрахъэгъэ бзэджэшІагъэхэм япчъагъэ процент зауэлкІэ нахъ макІэ хъугъэ. Ау гъогу хъугъэ-шІагъэхэм процент 14-кІэ ахэ-хъуагъ.

МэфэкІ Иофтхъабзэу рекІо-кІыгъэхэм кыадыхэллытагъэу «Следователь анахъ дэгъу» зы-филорэ щытхъуцІэр нэбгыри 5-м афагъэшхошагъ. Концерт кыафагъэлэгъуагъ. ЗэкІэ Иофы-шІэхэм щытхъу тхылъхэр, шъу-хъафтынхэр аратыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШІЭ Рузан.

НыбжыкІэ подиум

Модельер ыкІи дизайнер ныбжыкІэхэм яа 10-рэ зэІу-хыгъэ республикэ зэнэкъокъоу «НыбжыкІэ подиум-2012-рэ»

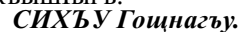
зыфилорэр Мыекъуапэ щыкІуагъ. Адыгэ Республикэм ныбжыкІэ ИофхэмкІэ и Комитет, Адыгэ къэралыгъо университетым игуманитар-техническэ кол-ледж ыкІи муниципальнэ обра-зованиеу «Кыалэу Мыекъуапэ» ныбжыкІэ ИофхэмкІэ иотдел Иофтхъабзэм кІэщакІо фэхъу-гъэх.

Номинации 4 хъурэ зэнэкъо-кыум модельер ныбжыкІэхэм яІофшІагъэхэр кыащагъэлэгъуагъ. Хэлэжыагъэхэм ащы-щэу текІоныгъэр кыдэзыхы-щтыри кыэшІэгъоагъ.

Зэнэкъокъум модельер ыкІи дизайнер ныбжыкІэхэу Щыкъ Марыет, Елена Азаровам, Свет-лана Чирковам, Юлия Яицка лъэныкыо зэфэшхъафхэм апэ-рэ чІыпІэхэр кыащыдахыгъэх. Анастасия Латышевам Гран-при фагъэшхошагъ.

(Тикорр.).

КІЭЛЭЕГЪЭДЖЭ ХЭМ анаІэ атетышт

*Адыгабзэм шIулъэгъу
фыряIэу апIух*

ХЪ УЩТ Щэбан.

Шэуджэн районым къышхыуи щанлугъэхэу, мэкъумэщ хъызмэтым щылэжъагъэхэу цлэрыло хъугъэхэр маклэп. Ахэм зыклэ ащыщ илъэс 65-м ыныбжъ зэрэнэсыгъэр бэмышлэу хэзыгъэунэфыкыгъэ Владимир Нарожнэр. Къутырэу Дукмасовым дэтгыгъэ колхозэу Ждановым ыцлэ зыхыштыгъэм, ар зызэхэтакъом зэфэшыгъэ гъэпсыклэ зилэ акционер обществэм, етланэ СПК-у «Теклоныгъэ» хъугъагъэм, илъэс зауэлэ уэклэбжэм ООУ-у «Юг Агробизнес» цлэу зыфаусыгъэм ар япэщэгъ. Сыхэукъуагъ, ежъ зэрилоу, ятхьамэагъ. Джыри зылуыр тхьамэтэ Иэнатл: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм аграрнэ политикэмклэ, мылгъу ыкли чыгу зэфыштыклэхэмклэ икомитет 2011-рэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ къыщегъэжъагъэу итхьамат. Илъэс 30-м къехугъ а гушылэ дахэмклэ зеджэхэрэр, лъэшэу ежъми ар иклас. Къэгъотыгъошл хъуштэп а Иэнатлэр ащ фэдиз уахътэрэ зыгъэцкыгъэ цыф.

Псыхъо цыкылоу Джаджэ инэпкэ Гулэшыгъэу къутырэу Дукмасовым 1947-рэ илъэсым Владимир къышхыгъу. Ащ щигъэкылауагъэх икелэцыкыгъуи, еджэгъу илъэсхэри. Ыпэхэр Иофшлэным еклухэу, чыгу дэлэжъэным гушлуагъо хигъуатэу ятэрэ янэрэ аплугъ. Еджэным зэпыугъоу къыдафэхэрэм яхатэ щылэжъэныр, къутыр колхозым итрактористхэм ялэпылэгъоу Иоф ышлэныр икелэсэгъэх. 1962-рэ илъэсым еджаплэр къызеухым зыщеджэшттым егупшысэн ищыклэгъэжыгъэп. Чэхьагъ Мыекхопэ мэкъумэщ техникумым. Ар егъэжъаплэ фэхугъ гъэшлэ гъогум рыкылозэ Иофэу ышлэшттым.

Техникум ужым Владимир дзэм илъэситло къулыкъу къышхыи къызегъэзжъым а лъэхъаным районым имызакъоу,

хэкуми крайми цлэрыло ащыхугъэгъэ колхозэу Ждановым ыцлэклэ щытыгъэу зигугъу шлуклэ бэрэ языгъэшлыгъэ В.И. Шепелевыр зипэщэгъэм техникэм ищынэгъончъагъэклэ инженерэу Иофшлэныр щыригъэжъагъ. Башэ темышлэу Иофшлэныр, спортми, художественнэ самодеятельностми чанэу закышчызыгъэлэгъорэ клалэр колхоз комсомол организацие исекретарэу хадзы. Специалист ныбжыкыгъу гугъэплэшл хэр къэзытыхэу партием ирайком инэплэгъу итыр къуаджэу Джыракъые дэ-

Тхьаматэ

тыгъэ колхозэу Калинин ыцлэклэ щытыгъэм ипартийнэ организацие секретарь фашы.

Илъэс зауэлэ а Иэнатлэу зылуыгъэм Иофшлэ дэгъуклэ къыфэт шымылэу Владимир Нарожнэм зыкъыштыгъэлэгъуагъэу Иэнатлэклэ къырапэсы: былым гъэпщэршлэ комплекс инэу районым рашыхагъэм пашэ фэху. 1982-рэ илъэсым нэс а Иэнатлэр ыгъэцаклэзэ комплексым хэхъоныгъэхэр регъэшых: лэжыгъэ хъасэхэр гъэбгъогъэнхэм, лыр нахыбэу къэхъыжыгъэным, былымлус зэфэшхьафэхэр гъэхъазыргъэнхэм зипэщэ Иофшлэхэр афызэхэщх. Комплексым иматериальнэ-техническэ базэ зэригъэпытэшттым, социальнэ лъэныкъомклэ хэхъоныгъэ зэрэригъэшлышттым афэшлэ зэшлохыгъэн фэе Иофтхьабзэхэр

рихъухъэхэзэ зэмыжэгъэхэ Иоф къыфыкыкы.

1982-рэ илъэсым ыпшэкклэ зыцлэ къышетлогъэ В.И. Шепелевыр ыныбжъ елытыгъэу колхоз тхьамэтэ Иэнатлэм зылуыкыкы, ащ ыцлэплэ рагъэхъащтым бэрэ емыгупшысэхэу лэжыкылохэм язэлуклэ В.И. Нарожнэм ыцлэ къышчыралэ. Джарэушгъу зыщанлугъэу къутырым дэт колхозым тхьаматэ фэхуш, а цлэ лъаплэмклэ еджэхэзэ илъэс 30-м ехъурэ зэрыкылошт гъогум апэрэ лъэбжэур щедзы.

Колхозэу Ждановым ыцлэклэ щытыгъэр а лъэхъаным хэкуми крайми ащыпэрыгъэхэм ащыщыгъ. Ащ игъэхъагъэхэм, шлоу фалорэм зэрахигъэхъошттым, лэжыкылохэм ящылэклэ-псэуэклэ нахышлу зэришлышттым афэгъэхъыгъэ Иофтхьабзэу тхьаматкыкы зэрихъэрэр бэ, ахэм теклоныгъэхэми афашэх.

Мэкъумэщ хъызмэтыр Іахъ жъгъэибэу гошчыгъэ зышчыхугъэ лъэхъаным Владимир Нарожнэр зипэщэгъэ колхозыр зыфэдызыгъэр нэгум къыкылэгъэуцогъуае хъугъэ. 1986-рэ илъэсым колхозым чыгу жьокыплэ гектар мини 5-м ехъумэ лэжыгъэ зэфэшхьафхэр ащигъэбагъоштыгъ, ащ фэгъэзэгъагъ нэбгырэ 570-рэ. А илъэсым псэуэмкыи зернэ лэжыгъэ тонн мин 13 фэдиз, тыгъэгъэзэ тонн 1384-рэ, шъоушыгъу зыхашыкыгъэр чыплэ тонн 9544-рэ къахыжыгъагъ. Колхоз фермэхэм былымплэшлэ ыкли къол тонн 441-рэ, шэ тонн 3378-рэ, клэнклэ мин 208-рэ а илъэсым къащыхыжыгъагъ. А лъэхъаным гектар телыгъэу коцым центнер 50-м ехъу, тыгъэгъазэм центнер 23-м нэс, чыплэным центнер 200-м ехъу колхозым къащырахыжыгъагъ.

— Ащ фэдэ гъэхъагъэхэм тафэклоным лъэпсэшлу фэхуштыгъэх зэкклэ кылу ыкли пэрытэу къежъэхэрэр тилофшлэн зэрэщыдгъэфедэшттыгъэхэр, шлуагъэ нахъ къызкылошт Иофшлэнхэр зэшлуахынхэм тилэжыкылохэр зэрэфэтыулэшыштыгъэхэр, — ело гукъэ-кыжъ чыжъэхэм заритыжъэ Владимир Нарожнэм.

Тхьаматэ Иэнатлэр охътэ кыхъэм егъэцкыфэ фэшхьаф Іэнатлэ хъопсагъоухэм алуагъахъ ашлоигъоу Владимир Нарожнэм къыралоклэу зэл къызэрэхэкыгъэр. Ау иколхоз хэт лэжыкылохэмрэ хъызмэтшлэпэмрэ сыдигъуи ар афэшпыпкыагъ, ахэм ящылэклэ нахышлу ху зэпытыным амалэу Іэклэлэ псэури фигъэлэжыагъ. Итхьамэтэгъу лъэхъанэ щызэшлуыгъэхэмклэ зыфэрэзжъэу джы къыхигъэщыхэрэм ащышхы давление ин зилэ газрыкылаплэм къыхащи Дук-

масовскэ къоджэ псэуплэм зэкклэ хэхъэрэ къутыркхэм газыр ащагъэфедэу зэрагъэпсыгъэр, артезиан скважинэхэр зыхэтхэ псырыкылоплэ сетхэр агъэфедэхэ зэрэхъугъэр, къутырэу Ореховым фэтэритлоу зэхэтхэ уни 10 зэрэщашыгъэр, фэшхьафхэри.

А илъэс зэкклэтыкылабэхэм, ежъым зэрилоу, ишхыгъэусэ Александра Иван ыпхъур «пкызоу къащыкылыгъэ». Здаплугъэх яклэлитлу. Андрей районым щызэлэшлэрэ фермер хъугъэ. Нахыкыкы Сергей Дукмасовскэ къоджэ псэуплэм ипашэ игуадз. Ахэм къапыхъогъэхэ Іэлиплэмырэ пшъашъэмрэ зэшхыгъэусэхэм гушлогъо мыухыжъхэу ялэх.

Илъэсыбэ хъугъэ Владимир Нарожнэр Адыгеим и Парламент идепутатэу зыхадзырэр, тызыхэт уахътэм, ыпшэкклэ къызэрэщытлуагъэу, ащ икомитет итхьамат. Маклэп Иофшлэагъэхэм уасэу къафашыгъэрэм къыкылауагъэу ар зэрэхъагъэунэфыкыгъэр. Ахэм ащышхы республикэм ианыхъ тын лъаплэу «Адыгеим и Щытхъу-зехъ» зыфилорэ медалымрэ Парламентым итамыгъэу «Закон. Пшъэрылэ. Цыфыгъ» зыфилорэмрэ.

Владимир Нарожнэм ыныбжъ илъэс 65-рэ зэрэхъугъэр бэмышлэу хигъэунэфыкыгъэ. Бэ фэгъушлуагъэри шлухъафтынэу рапэсыгъэри. Ныбджэгъубэу илэхэр, Иофшлэгъухэр, бэшлэагъэу зышлэхэрэр фэлгъэлуагъэх псауныгъэ пытэ илэу бэрэ шы-Іэнэу, республикэм ыцлэ шлуклэ рязыгъалохэрэм ясатырэ ренэу хэтынэу.

ЛІХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбыл.

Сурэтым итыр: **Владимир Нарожнэр.**

Щыфхэм яшлэжъ ухэлгыфэ ущыл

Клэрэф Къамболэт къызыхъугъэр илъэси 100 хъугъэ

Клэрэф Къамболэт 1912-рэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ и 12-м Терч районым ит къуаджэу Акбаш шыпсэурэ мэкъумэшышлэ унагъом къыхъухъагъ. 1924-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу 1929-рэ илъэсым нэс Налшык дэт Ленинскэ еджэплэ къэлэ цыкылум щеджагъ. Нэужым Темыр Осетием икыралыгъо мэкъумэщ институт члэхъагъ. Чыгъэшлукхэмклэ, агропочвоведениемклэ ыкли агротехникэмклэ Всесоюзнэ научнэ-ушэтэкло институтэу мэкъумэщ шлэныгъэхэмклэ Всесоюзнэ Академиеу Лениным ыцлэклэ щытым епхыгъэм и Ленинградскэ къутамэ иаспирантурэ щеджагъ, 1935-рэ илъэсым кандидат диссертациер ащ щыпхыригъэкыгъ. Ащ нэужым Къэбэртэе Апшъэрэ Коммунистическэ мэкъумэщ школым ипашэ егъэджен Иофымклэ игуадзэу, агрохимическэ лабораторием, агрохимиерэ почвоведениерэклэ кафедрэм ипашэу Иоф ышлэагъ. Ащ даклоу колхозым щылажъэхэрэм яшлэныгъэ хэгъэхъогъэнымклэ еджаплэу ВКСХШ-м къышчызлуахыгъэм идиректорыгъ.

Хэгъэгъу зоошхом Къамболэт чанэу хэлэжъагъ. 1941-рэ илъэсым фронтым

ащэгъагъ, дзэ къулыкъум къызыхагъэкыжыгъэр 1945-рэ илъэсым и шышхъэлэу маз ары. Ащ Хэгъэгъу зэошхом иорденэу я II-рэ степень зилэры ыкли медальхэр къыфагъэшъошагъэх. А илъэсым къыщегъэжъагъэу Налшык дэт Къэбэртэе къэралыгъо селекционнэ станцие ипэщэгъ. Къыкылауыкылогъэ илъэсыным республикэм мэкъу-мэмщымклэ иминистрэу Иоф ышлэагъ.

1953-рэ илъэсым къыщегъэжъагъэу 1958-рэ илъэсым нэс Къэбэртэе-Бэлыкъар научнэ-ушэтэкло институтэу КъБАССР-м иминистрэхэм я Совет епхыгъэм ипашэу Иоф ышлэагъ. А уахътэм институтым ипашэрэ Иофшлэхэмрэ аклуагъэ анахъу зыфагъэзэгъагъэр секторхэм яИофшлэн шыкылауагъэу фэхъухэрэм ядэгъэзыжынырэ научнэ-ушэтын Иофшлэныр нахышлоу зэхэщэгъэнымрэ ары. Ащ ипашэу Клэрэфыр тетзэ, «Къэбэртэе итарихъ», къэбэртэебзэм инаучнэ грамматикэ, къэбэртэе жэрыло народнэ творчествэм фэгъэхъыгъэ тхыгъэм ягъэхъазырын Иоф адашлэагъ. III. Нэгъумэм бзэм ехылыгъэ Иофшлэагъэхэр, къэбэртаехэм ятарихъ тхыгъэ фэгъэхъыгъэ яшэнэрэ тедзэгъур, КъБНИИ-м и

«Ученэ запискэхэм» яабгъонэрэ тхылыгъэхъазырыгъэнхэм, нэмыкл тедзэгъухэм зэхъокыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ахэлэжъагъ. Ар зипэщэгъэ институтым КъБАССР-м и Апшъэрэ Совет зычлэтыгъэ унэмрэ автомашинэ псынклэмрэ къаратыгъэх. Джащ фэдэу институтым Иофшлэхэм япчъагъи хэхъогъагъ, ахъщэр нахыбэу къафатлупшы хъугъагъ. 1957-рэ илъэсым зэхэгъэуцогъэ планым къыдилгытэшттыгъэ ушэтын Иофшлэгъэ инхэу, сборникхэу, документхэу 15, «Ученэ запискэхэм» ятомищ — зэкклэмкыи хэутыгъэ тхьэпэ 450-м ехъу къыдагъэкыныу. Ари агъэцкылагъ.

Клэрэф Къамболэт научнэ тхыгъэ, монографическэ ушэтын Иофшлэгъэ ыкли апшъэрэ еджаплэм истудентхэм апае учебнэ пособие 400-м яавтор. Хэгъэунэфыкыгъэн фаер 1958-рэ илъэсым ащ доктор диссертациер къызэригъэшпыпкыжыгъэр, Къэбэртэе-Бэлыкъарымклэ апэрэу мэкъумэщ шлэныгъэхэмклэ доктор зэрэхъугъэр ары.

Къыкылауыкылогъэ илъэсхэм къэралыгъо университетым научнэ Иофшлэныкыкы ипроректорэу Иоф ышлэагъ. 1965-

рэ илъэсым КъБКъУ-м иректорэу хадзи, ащ илъэсыным къыкылоцлэ пэщэныгъэ дызэрихъагъ. Попэн хъумэ, шлэныгъэлэжыыр, клэлэгъаджэр зыгъэдэжэхэрэ къодьер арэп, зэрэригъэдэжэхэрэ шлыкылауыкыкы шысэ зытырахырэ цыфыр ары. Шлэныгъэлэыр опсэуфэ Иофшлэгъухэмклэ, ригъэджагъэхэмклэ, илахылы-благъэхэмклэ, ыпшэкклэ къызэрэщыдгъэщыгъэу, щысэтехылауагъ, ар цыф жъугъэхэм яшлэжъ хэт зэпытышт.

Икылухым къэтлон Къамболэт республикэм иобщественнэ шылауыкы чанэу зэрэхэлажъэшттыгъэр. Ар Къэбэртэе-Бэлыкъар АССР-м иминистрэхэм я Совет щызэхашэгъэ къэралыгъо плановэ комисионе, КПСС-м ихэку комитет ахэтыгъ, Къэбэртэе-Бэлыкъар АССР-м и Апшъэрэ Совет идепутатыгъ, Советым и Президиум итхьаматэ игодзагъ, СССР-м и Апшъэрэ Совет идепутатыгъ, КъБАССР-м и Апшъэрэ Совет и Президиум ищытхъу тхылыгъэр къыратыгъэх.

ШЭКИО Мир.

ІЭШЪХЪЭМЭФЭ ДАУТЭ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР НЕПЭ ИЛЪЭСИ 115-рэ МЭХЪУ

Адыгэ бзэшІэныгъэм илъэгъохэш

Адыгэ тхэкІэ амалым икыыхъын, адыгэ тхылъыбзэм иуцун гъогу гъэнфэгъэ кыкІугъ. Ащ кІэщакІо фэхъугъэр адыгэ бзэшІэныгъэм игъэпсакІоу, илъэгъохэшэу Іэшхъэмэфэ Даут.

Іэшхъэмэфэ Даутэ 1897-рэ илъэсым мэлылфэгъу мазэм и 10-м къуаджэу Хьакурынэ-хьаблэ къышхыгъ, ублэллэ еджапІэм шеджагъ, къалэу Уфа дэт дин еджапІэм чІэхъэ, арапыбзэр зэрегъашІэ, ащ дакІоу урысыбзэри ыІэ къырегъахъэ, ащ ыуж адыгабзэмрэ литературэмрэкІэ хэку кІэлэгъэджэ курсхэр къеухых. Къуаджэу зышхыным кІэлэгъэджэу, гъэсэнэгъэм и Мыекьопэ отел еджапІэхэмкІэ инспекторэу, Адыгэ опыгнэгъэлэгъон еджапІэм идиректорэу Іоф ышІагъ.

1925-рэ илъэсым СССР-м и КъокІыпІэ щыпсэурэ лъэпкъхэм яэтническэ ыкІи ялэпкъ культурэхэмкІэ Москвскэ научнэ-ушэтэкІо институтым кавказ бзэшІэныгъэхэмкІэ икафедрэ аспирантурэ чІэхъэ ыкІи профессорэу Н. Ф. Яковлевыр иІэшхъэтэтэу илъэсипІлэ шеджэ, ащ дакІоу КъокІыпІэм илъэжакІохэм я Москвскэ коммунистическэ университет шеджэр адыгэ купым адыгабзэмрэ литературэмрэ якурс къафеджэщтыгъ.

Аспирантурэу къызеухым Адыгэ научнэ-ушэтын институтым инаучнэ секретарэу, етІанэ директорым игуадзэу, Адыгэ кІэлэгъэджэ училищым икІэлэгъэджэу Іоф ышІагъ.

1931 — 1934-рэ илъэсхэм Краснодар дэт кІэлэгъэджэ институтым итарихъ-филологие факультет адыгабзэмрэ литера-

турэмрэкІэ икафедрэ ипэшэагъ. **1938 — 1941-рэ илъэсхэм** Іэшхъэмэфэ Даутэ Адыгэ научнэ-ушэтэкІо институтым бзэмкІэ исекие илъэшхъэтэтэу, опсэуфэ (1946-рэ илъэсым нэс) Мыекьопэ кІэлэгъэджэ институтым урысыбзэмрэ литературэмрэкІэ икафедрэ ипашэу Іоф ышІагъ.

Я 20-рэ илъэсхэм адыгэхэм тхыбзэ къыхахыным, лъэпкъ печатыр агъэпсыным, тиньдэлъфыбзэкІэ егъэджэгъэхэм ыкІи лъэпкъ гъэсагъэхэр гъэхъазыргъэхэм яамалхэр шыІэхэ хъугъ. 1926-рэ илъэсым апэрэ букварэу «Лъагъу» зыфиорэр етхы, а 1 — 7-рэ классхэм апае адыгэбзэ учебникхэм язэхэгъэуцон илъэс пчъагъэрэ адэлэжъагъ, къыдигъэкІыгъэх.

Я 30-рэ илъэсхэм цІыф жьугъэхэм еджэкІэ-тхакІэр къаІэкІэхъагъ, тхылъхэм, периодическэ печатым, культурнэ-просветительскэ ыкІи научнэ ІофшІагъэхэм якъыдэгъэкІын зырагъэушъомбгъугъ, урысыбзэр хэгъэгум щыпсэурэ лъэпкъхэр зэрэзэгурыІохэр бзэу хъугъ.

1929-рэ илъэсым Іэшхъэмафэм апэрэ научнэ ІофшІагъэу «История черкесских алфавитов» зыфиорэр етхы. Адыгэ алфавитым кыкІугъэ гъогу, революцием ыпэкІэ атхыгъэ ІофшІагъэхэм, адыгабзэм имэкъэ зэхэтыкІэ кІэкІэу къатегушыІэ.

1939-рэ илъэсым «Краткий обзор адыгейских диалектов» зыфиорэр Іэшхъэмафэм къыдигъэкІыгъ.

Диалектхэм янаучнэ зэгъэшІэн якъэтхыхъанкІэ егъэжъагъэ хъугъэ мы ІофшІагъэр. Диалектхэм яфонетикэ ыкІи морфологии

нэшэнэ шъхъаІэу къашигъэнэфэгъэхэм яшІагъэкІэ адыгабзэм диалектиплі къыхигъэщыгъ. КыкІэлъыкІогъэ илъэсхэм адыгабзэм идиалект пэпчэ игъэкІотыгъэу къытхыхъагъ, ащ тэуи Іэшхъэмэфэ Даутэ адыгабзэр диалектипліу зэригошчыгъэр зэрэзэгурыІохэр бзэу хъугъ.

Литературабзэм игъэпсын орфографием епхыгъэ шыпкъ. АдыгабзэкІэ еджэхэрэр, тхэхэрэр, хэзыурыхэрэр шэпхъэ тэрэхэм арыгъозэнхэ фъэгъэх. Адыгэ орфографием изэхэгъэуцон ыкІи литературабзэм игъэпсын кІэщакІо афэхъугъэр ыкІи гъунэм нэзыгъэсыгъэхэр, **адыгэ орфографир зэрэбгъэуцунт принципхэр апэдэдэ къыхъэхыгъэр Іэшхъэмэфэ Даут.** А орфографическэ хабзэхэу зэхигъэуцагъэхэр арых 1934-рэ илъэсым ащ иІофшІагъэу «Адыгэ орфографием игъэуцун принципэу иІэн фаехэр» зыфиорэм лъапсэу иІэхэр, Краснодар къышхыгъэх.

вилэхэм атэгъу зэхигъэуцогъагъ **«Адыгэ орфографическэ гушыІалъэр».** 1940-рэ илъэсым ар Мыекьуапэ къышхыгъэх, мы гушыІалъэр 1944-рэ ыкІи 1955-рэ илъэсхэм къытырадзжыгъ.

Апэрэ гушыІалъэм тэрэз тхэным иупчІэхэм ямызакъоу, адыгабзэм илексикографическэ Іофыгъохэри къыгъэуцугъэх, еж орфография гушыІалъэм ипшъэрылхэм ялбытыгъэу, тэрэзэу зэшІуихыгъэх (**КІ. 3.**).

Теорием ылъэныкьокІи Іэшхъэмэфэ Даутэ гъэхъэгъэхохэр иІэх: **1930-рэ илъэсым Яковлевыр игъусэу «Краткая грамматика адыгейского (кяхско-го) языка для школы и самообразования»** зыфиорэр атхы, мыр апэрэ грамматикэу, научнэ лъапсэ иІэу адрэ бзэ лъэпкъхэм адыгабзэм чыпІэу ащиубытрэр къыгъэлагъоу ыкІи адыгабзэр научнэу зэгъэшІэгъэнымкІэ егъэжъапІэу хъугъ.

1941-рэ илъэсым Яковлевым-рэ Іэшхъэмафэмрэ къыхауыгъэ **«Грамматика адыгейского**

литературного языка» зыфи-
Іорэр адыгэ литературабзэм апэрэу научнэ зэкІэлъыкІуакІэ иІэу адыгабзэм ифонетикэ зэхэтыкІэ-гъэпсыкІэ къышхыгъэ, морфологи-
еи Іофыгъохэри игъэкІотыгъэу ащ шызэхъафэгъэх. Джы къызнэсыгъэми бзэІофышІэхэми, студентхэми, кІэлэгъа-
джэхэми агъэфедэ.

Іэшхъэмэфэ Даутэ бзэм имызакъоу, жэрыІо творчествэм ипроизведенияхэм яугъоин ыналэ атетыгъ, ащ ехыІлэгъэ методикэм игъэпсын иІахъ хэлъ, ежыри фольклор экспедициехэм чанэу ахэлажъэщтыгъ, зэдзэкІын Іофыми уахътэ къыфигъотыштыгъ, ари къыдэхъуштыгъ.

Іэшхъэмэфэ Даутэ адыгэ филологием ехыІлагъэу, епхыгъэу инэллэгъэу къырымьдзэгъэ шыІэп Іломи ухэуцонэп: терминхэр, алфавитхэр, орфография, диалектхэр... БзэшІэныгъэм итерминхэр, гушыІэгъэ-федакІэр гъэнфэгъэ хъунхэмкІэ Іэшхъэмафэм Іофышхо ышІагъ. Джащ фэдагъ Іэшхъэмэфэ Даутэ Іоф зышхыІэгъэ лъэхъаныри. Лъэныкьуабзэу зэхэт шыІэныгъэр тэрэзэу къэбгъэлъэгъоным пае терминькІэхэр бзэу ищыкІагъэ хъугъагъэх. Апэрэ грамматикэ кІэкІын лингвистическэ терминькІэ апэрэу къышхыгъэ. Интернациональнэ, урыс, адыгэ гушыІэмэ якъэІуакІэ тэрэзыным Іэшхъэмэфэ Даутэ ишхыпкъэу пылтыгъ.

ШыІэныгъэ ыкІи творческэ гъогу дахэ кыкІугъ адыгэ хэкум имызакъоу, Кавказым щэгъэлъэллэрэ шІэныгъэлэжъэу Іэшхъэмэфэ Даутэ, игъэшІэ гъогу кІако, ау шытхэу зыпылтыгъоу, гъогу бай, гъогу шІагъу. ШІэныгъэлэжъым наукэм ехыІлагъэу къыгъэнагъэр адыгэ лъэпкъым идуховнэ байныгъэ изы ІахышІоу егъашІэм хэтышІт. Іэшхъэмэфэ Даутэ иІофшІагъэмэ ащышхыбъхэр джы къызнэсыгъэми жы хъухэрэп.

ХЪАКІЭМЫЗ (Іэй) Мур.
Филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидат, АКЪ-У-м иадыгэ кафедрэ идоцент.

КЪЫХЪЭТЫУТЫГЪЭМ КЪЫРАІУАЛІЭРЭР

ГъэрэкІо, шэкІогъу мазэм икІэуххэм адэжъ, «Адыгэ макъэм» ЕмтІыль Разыет истатъя къыхиутыгъ. Ащ ышІагъэр «Ным ымакъэ сыкІэдэлъулы, сшыгъупшэрэп». Разыет зышІлэрэр бзэшІагъэ. Бзылфыгъэр зафэ, цыфышІу. Мы уахътэм гумани-
тар ушэтынхэм апылэ Адыгэ республикэ институтым гъэсэнэгъэмкІэ иІофышІ, тарихъ шІэныгъэхэмкІэ кандидат. Статъяу зышІэ къесІуагъэр Разыет янэ фэгъэхъыгъ. Ным исурэти гъэзетым ит. Гуфалъэу сызеплтым, нэнэжъ бэрэчэтыр къэсшІэжыгъ. Илъэс 15-кІэ узэкІлэ-
бжэм, Тэхъутэмкыое район гъэзетым къыхиутыгъагъ. ЕмтІыль Аминэт шыІэжъэп. Ащ къынэу ыхъугъэр, иЦыфыгъэ дахэ, иЦыфышІугъэ, ихъалэ-
лыгъэ гъэзетеджэмэ къафэсуатэ сшІоигъу. Аминэт Шынджые шынысагъ, джы къызнэсыгъэми ащыгъупшэрэп. Зэу ыкІи зэоуж илъэс къынхэм бын Іужъур ахи-
щыжыын ылъэкІыгъ. Ежыыр Пчыхалыкьуае къышхыгъу. Унагъо зехъэм къуаджэм колхозыр шызэхашэ къодыагъ. Ишхъэгъусэу Хьаджэбирам лЫ Іушыгъ. Ишху Ібрахимэ «хаб-
зэм ипый» алуи, агъэкІодыгъэмэ ащыштыгъ.

Унагъоу къызыхъагъэр нэбгырэ 11 хъуштыгъэми, Іо хэ-

ЕмтІыльхэм янэнэжъ бэрэчэт

мылэу зэдэлужхъэзэ псэуштыгъэх. Хьаджэбирам ыпэкІэ иІэгъэ шъузыр дунаим ехыжыи, сабыищ къыкІэныгъагъ. Аминэт унагъо зехъэм а сабыймэ анахыкІэм зы илъэс нахыбэ ыныбжыгъэп. Нэужым ежъ къыфэхъугъэ сабыитфмэ афэдэу имылыф кІалэхэр ыпІугъэх.

Шэн-хэбзэ дахэу Аминэт кІалэмэ ахилъхъагъэр зыхамыгъэзыгъэу мэпсэх, мэлэжэх. КъызхэкІыгъэ Хьураехэм яунагъуи, зыхэхъэгъэ ЕмтІыль унагъори Іужъугъэх. Илъэс 17 ыныбжыгъэр Аминэт унагъо зехъэм. Пщи, гуаши, гошэжыи, имылыф сабыищ, пщыпхъу-пщыкыо пчъагыи унэм исыгъэх. Нысэ ныбжыкІэм ымышІэрэ Іаджи гуащэм ригъэшІагъ, илфыгъэ шыпкъэм фэдэу къыфыштыгъ. Джащ фэдагъ пщыри. Лъэшэу ахэм Аминэт афэрэзагъ.

Жыхэр дунаим зехыжыхэм, ахэр шыІэхэзэ нысэм лъэІоу къыфашІыжыгъагъэхэр ыгъэцкІагъэх. КІалэхэм ыналэ атыригъэтыгъ, адыгагъэр, гукІэгъур ахилъхъагъ, шІулъэгъу, лыгъэныгъэ зэфыряІэу ыпІугъэх, ежыри шІу заригъэлъэгъугъ.

Гъэсептхыдэ гушыІэхэр ари-Іоштыгъ: «ЗэкІэ тилэр шъо шъуи, Іоф шъушІэ. Жъэу шыІэ пстэури зэгорэм ныбжыкІагъэх, непэ ныбжыкІэу шыІэхэр жы хъужыштых. Шъуегупшыс — жъыр зыгъашІорэр цыфхэм шІу альэгъу».

Аминэт инысищ пщэрыхъэкІо Іазэхэу ыгъэсэгъагъэх, адыгэ шхынхэр дэгъоу ашІых, бзылфыгъэ дэгъух. Благъэу иІэхэр ыгъэблэгъэнхэ ылъэкІыштыгъ.

Къын хъазыргъ ащ фэдэ упчІэ птынкІэ, ау псаоу шыІэзэ Аминэт сеупчІыгъагъ иІэу Хьаджэбирам икІодыкІэ зэрэхъугъэр къысІо сшІоигъоу.

— Заом сымэджэ дэй шыхъугъагъэти, къагъэкІожыгъагъ, — ылогъагъ Аминэт. — А лъэхъаным селекционнэ станциеу «Маякым» тидэсыгъ. Зы къумал горэм къыпкъырыкІи, Хьаджэбирам партизанхэм зэрадэлэпы-Іэрэр нэмыщхэм ашІэгъагъ. Зэрэбынэу унэм тыкырафи, Пэнэжыкьуае кІорэ гъогуи тыра-
фыллагъ. Къуаджэм тынэмысыгъэу Хьаджэбирам нэмыщхэм зэрауКІыгъэр тшІагъэ.

Фашистхэр хэкум зырафыжъ-

хэм, Аминэт иунагъо Шынджые къышхыжыи, колхозымрэ Советымрэ иІэпыІэгъухэу унэ ышІыгъ. Ищытхэу аригъаІоу колхозым цылэжъагъ. А уахътэм сабыи ІыгыпІэ къуаджэм дэтыгъэп, анахь инхэм цыкІухэр къалэгъэхинэхэти, ІофышІэ кІоштыгъэ. ІофшІэныр сыд хъугъэкІи къы-
зтеуцо хъуштыгъэп.

1947-рэ илъэс гъаблэр ным пэкІэкІыгъ, а илъэсым цыфэу ллагъэр бзэ. Инасыпты, чэм дэгъу иІагъ. Къуае, щатэ зыфэпІо-
шхэр Краснодар ыхыштыгъэх. Ахэм акІэкІырэр гъомилапхъэ ышІыжыштыгъ. Ащ нэмыкІэу кІэлэцыкІухэм пщелы къахы-
ти, Аминэт матэхэр ышІыштыгъэх, ахэр Краснодар щышхыгъэх. Шынджые икІыхэти, лъэсэу хынынхэр къалэм ахы-
штыгъэх.

Анахыжымэ ащыштыгъ джы Мыекьуапэ дэс Разыет. Къэхъаджэнэу шъхъалым зыкІокІэ тхылъыр зыдихыштыгъ, тІэкІу зигъэпсэфымэ, еджэщтыгъ. Дэгъоу еджэщтыгъ, «плІы» къызыхыкІэ гыштыгъэ.

Аминэтрэ Хьаджэбирамрэ къохэу, пхъухэу, къорылыф-пхъо-

рэлъфхэу 39-м къыдафэу къа-
текІыгъ. Ахэр зэкІэ ЕмтІыльхэм
янэнэжъ дэжъ къақІоштыгъэх.
Ащыгъум щагум джэгъу-чэф
макъэр дзы хъуштыгъэ. Якъа-
кІо зызтэфэкІэ Аминэт гушІо-
штыгъэ, тхъэжъу ахаплъэщты-
гъэ, бэ ыгу къэкІыжыштыгъэр.
Ахэр ылъэгъу зэпытыгъэхэми
язышхыштыгъэп, ежхэри къэзэ-
щыштыгъэхэп. Аминэт зэтыра-
хыштыгъэ — ыкокі итІысханхэ
зэкІэмэ ашІоигъуагъ, ахэмыфэ-
хэрэр гыштыгъэх, загъэгъу-
сэщтыгъ.

«Нэнэжъ! Нэнэжъ!» аІо зыхъу-
кІэ дунэе мылыкур къыстыра-
тэкъагъэу къысшхъу, дунаир
сфэхъужырэп — сагъэделапэ»,
ыІоштыгъ Аминэт.

Апэу Аминэт нэІуасэ сызы-
фэхъум илъэс 85-м итыгъэми,
нахь ныбжыкІэу къыпшхышхы-
штыгъ. Іэжъ-лъэжыгъ, шысы-
ныр къыригъэкІуштыгъэп. Ища-
гу удэхъагъэу имыхъамелэ ухи-
мыгъаІэу укыдигъэкІыштыгъэп.
Джащ фэдагъ ЕмтІыльхэм янэ-
нэжъ шІагъо: бэрэчэтыгъ, гум-
зэгъагъ, цыфышІугъ, шыІэ-
ныгъэм шІулъэгъушхо фырылагъ.

ХЪУШТ Шэбан.

ЛъэгэпIэ иным тет шIэныгъэлэжъ

Цыф лъэпкыбэ зыщыпсэурэ Адыгэ Республикэм, Темыр Кавказым ыкIи Урысыем ятарихъ-лъэжхэм, политологхэм ыкIи правоведхэм зыкIэ ащыц цыф цIэрылоу Шыкълутыр Батырбий. ЗэкIэ ыкIуачIэ рихыллэзэ ащ Иоф зэришIэрэм, кIэлэгъэджэ сэнэхъатым зэрэфшъыпкIэм, хэгъэгум инаукэ илэхъышIу зэрэхышIыгъагъэм, шIэныгъэм илэ-ныкIуабэмэ хэшIыкI ин зерафыриIэм, илэпкIэрэ хэгъэгумрэ апашхъэ шIушIагъэу, гъэхъагъэу ащыриIэхэм апае осэшхо кыфишIыгъэ, Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТхакIушынэ Аслъан медалэу «Адыгеим и Шытхуэзэхъ» зыфиIорэр кы-фигъэшъошагъ.

Шыкълутыр Батырбий Красногвардейскэ районым шыц къуаджэу Улапэ кышыхъугъ.

Шыкълутыр Илясрэ ащ ишхъэгъэу Аминэтрэ (Цыгуанэмэ япху) ясабийхэр зэрапIуштым екIолIэкIэ хэхыгъэ фыраIагъ. Иляс ыкIохэм афигъэпытэщыгъ: «Зышхъэ уасэ фэзышIыжIэр хульфыгъэ пэпчэ изекIуакIэ къоджэдэхэм кыраIолIэштым егъэгумэкIы, ащ пае зыфэсакъыжы. Еж ышхъэрэ лIакоу зышыхъуэрэ ямызакъоу, кызы-хэкIыгъэ лъэпкIым ынапэ зэрэ-тыримыхыштым ыналэ тырегъэ-ты». Мы гъэспэтхидэр ишапхъэу Батырбий къоджэ клубым ипа-щэу ИофшIэныр ригъэжыагъ.

Ащ иныбджэгъухэу, комсомольскэ активистэу кыготыгъэхэм ащыхыц ТхакIушынэ Тасимэ, Адзынэ Аскэрбий, Джыгу-нэ Къадырбэч, БадыкIо Къэп-лъан, нэмыкIхэри.

Нэужым Шыкълутырэм СССР-м и Балтийскэ флот илэ-сиплIым еху кыулыкIу шыхыгъ.

Дзэ кыулыкIур кыулихы, икIуаджэ кызыгъэгъэжыым ащ

къоджэ сельпом Иоф шишIэ-нэу регъажыгъэ ыкIи бэ темы-шIэу Улапэ къоджэ Советым идепутатэу, нэужым ащ исе-ретарэу хадзы. ЕтIанэ парти-ем и Джэджэ ыкIи и Кош-хъэблэ райкомхэм Иоф аще-шIэ. Ахэм Иоф ащишIэзэ, Къэ-бэртгэ-Бэлыкъар университе-тым итарихъ факультет заочнэу кыеухы. Нэужым университе-тым иаспирантурэ экзаменхэр экстернэу щетыхъшгъ, чIэхъэ.

1978-рэ илэсым ишышхъэу мазэ кышхэгъэжыагъэу Адыгэ кыралыгъо кIэлэгъэ-джэ институтым икIэлэгъэ-джэу Иоф ешIэ. 1995-рэ илэ-сым ичъэпыогъу мазэ кыш-хэгъэжыагъэу 2000-рэ илэ-сым имэлылфэгъу нэс Ады-гэ кыралыгъо университетым июридическэ факультет иде-каныгъ. А илэсым кышхэгъэ-жыагъэу джы кызынсыгъэм кыралыгъомрэ правэмрэ ятеорие ыкIи ятарихъкIэ кафедрэм ипро-фессор. Ащ джырэ лъэхъан пшъ-рылэу, шапхъэу кыуцухэрэм адыригъаштэзэ занятихэр зэхэ-щэх. Ар опытышхо зыIэкIэлэ кIэлэгъэджэ, тарихълэжъ.

ШIэныгъэлэжыым иИофшIа-гъэхэр Москва, Санкт-Петербург, Владимир, Владикавказ, Куйбы-шев, Ростов-на-Дону, Налчык, Краснодар, Махачкала, МыекIуа-пэ, Пятигорскэ, Ставрополь, Грознэ, Черкесскэ ыкIи нэмыкI кыалэхэм къащыхауыгъэх. Ащ инаучнэ ИофшIагъэхэмрэ името-дическэ статьяхэмрэ Адыгеим, Темыр Кавказым, СССР-м ыкIи Урысые Федерацием янаучнэ журнал ыкIи сборник зэфъшхъафхэм къадэхъагъэх. Ар реги-оналынэ, всесоюзнэ, всероссий-скэ научнэ-теоретическэ ыкIи на-учнэ-практическэ конференцие-хэу зэхашхэрэм ахэлажъэ.

Адыгэ Республикэм изаслу-женнэ журналистэу, Шэуджэн районым иЦыф гъэшIуагъэу ТхакIушынэ Тасимэ Шыкълутыр Батырбийрэ зныбджэгъух, еджа-пIэми, университетми щызэде-джагъэх. Ащ тызэрэшигъэгъо-загъэмкIэ, Шыкълутыр Илясрэ Аминэтрэ яунагъо кыхухъэгъэ ящэнэрэ сабыеу Батырбий шы-тыгъ. Ятэ 1942-рэ илэсым ишэ-кIогъу мазэ Сталинград щыкIогъэ зэо мэшIуагъэм хэлажъэзэ, Павловым и УнэкIэ дэджагъэхэм шыфэхыгъ. Сыд фэдишху кын кышыхъугъэми, шъузабэу кы-нэгъэ ным исабыипIэ — Нурбий, Рахым, Батырбий ыкIи Сусан-нэ ыпIугъэх, ригъэджагъэх, лы-тэныгъэ ин зыфашIырэ цыфы-шIухэу ыгъэсагъэх.

Илэс 30-м кхехъугъ Батыр-бий научнэ ИофшIэным зыпы-лбыр, ащ фэдишху уахътэм Адыгэ кыралыгъо университетыр ары зышылажъэрэр.

МакIэп ащ ИофшIэнуу зэ-дигъэцакIэрэр. Студентхэм, ас-пирантхэм, ученэ степеныр кыдэхыгъэным Иоф дзышIэ-хэрэм янаучнэ-ушэтын Иоф-шIэн пэшэныгъэ дызрэхъэ, кандидат диссертациехэм ятхынкIэ научнэ Iэшхъэтет, доктор диссертациехэмкIэ на-учнэ консультант, тарихъ шIэ-ныгъэхэмкIэ диссертациехэм япхырыгъэкIынкIэ диссертаци-оннэ Советэу Адыгэ кыра-лыгъо университетым щызэхэ-щагъэм хэт.

Батырбий унэгъо дахэ иI. Ишхъэгъусэ хъупхъэу Мо-лидхъан исэнэхъаткIэ кIэлэ-егъаджэ, культурэмрэ профсо-юзхэмрэ яорганхэм илэсыбэ-рэ Иоф ащишIагъ. Шыкълутыр зэшхъэгъусэхэм шъэуитIу аплуи, гъэсэныгъэ арагъэгъо-тыгъ, ахэм яфэшъошэ чIыпIэ щыIэныгъэм шаубытыгъ.

— Сичылэгъоу, синыбджэгъоу Батырбий ищыIэкIэ-псэукIэ да-хэу ыгъэпсын зэрилэкIыгъэм сырэгъушхо ыкIи сегъэгъушIо, — еIо Тасимэ.

Улапэ щыпсэурэ нэж-Иужьхэм профессорэу Шыкълутыр Батыр-бий зэрагъэлапIэрэр ипсалъэ кы-щыхыгъэунэфыкIыгъ кыуаджэм иефэндэу Нэфышъ Къэзэуат:

— Кавказым хабзэ зэрэщы-хъугъэу, цыфхэм уасэ зэрафа-шIырэр ашхъац ифыжыгъэ закъоп, ащ иакъылышIуагъ, сэ-наушыгъэу хэлъыр ары. Адыгэ-хэм щытху нэпIыр зыгорэм фалоныр якIасеп, ащ зыдырагъ-эхыхырэп, сыдигъокIи ашхъэ агъэлъэпIэжы, уасэ фашIы. Джауштэу зэрэщытэзэ, Шыкълу-тыр Иляс ыкIо Батырбий зы-IуIэхэкIэ, кыуаджэм нэж-Иу-жъэу дэхсэр кышыхыгъушIуэхэзэ, аIэхэр абгъэ тыралхъэзэ Тхъэ кыфелъэлъухэзэ, агъашIоу, алы-

тэу шхъащэ кыфашIыгъэ, нэ-гушIохэу кыпэгъокIых.

Батырбий бэшIагъэу зышIэрэ иныбджэгъоу Адзынэ Аскэрбий кыло:

— Батырбий, уиакъылышIуа-гъэ, ИофшIэныр шIу зэрэпIэгъу-рэр, цыф нэшэнэ шIагъохэр зэ-рэлхэлхэр хэгъэгъунафыхыгъэ сшIоигъу. О тарихымыкIэ ушIэ-ныгъэлэжъ, уполитолог, управо-вед, студентхэр еогъаджэ ыкIи олIух, зэкIэ о кIуачIэу уиIэмрэ сэнаушыгъэу пхэлъымрэ цыф-хэм уафэлэжыным фэогъэ-шIушIэх. Адыгэ кыралыгъо уни-верситетым кышыхыгъэуахыгъэ юридическэ факультетым Иоф шыпшIэзэ, ащ пэшэныгъэ ды-зехъэгъэнымкIэ хэхыгъэ екIо-лакIэ щыбгъэпсыгъ. О пшхъэ-кIэ ухэлажъэзэ, АКЪУ-м июри-дическэ факультет ифилиалхэр кыалэхэу Шытхалэ, Шъэчэ-Ла-заревскэ, Апшеронскэ, Ады-гэкъалэ къащыгъэуахыгъэх. АКЪУ-м июридическэ факультет АдыгеимкIэ ыкIи Темыр Кав-казымкIэ анахъ хэхъоныгъэ зышIырэ факультетэу зэрапыгъэ-рэр сыдми хъугъэ Иофэу щытэп. Ащ научнэ-ушэтын ыкIи кIэлэ-егъэджэн Иофэу ыгъэцакIэхэрэм, ащ ышIагъэхэм апае уасэ кы-фашIыгъэ звание пчъагъэ кыфа-усыгъ, шIухъафтынхэр бэрэ кы-ратыгъэх.

Цыф шIагъоу Батырбий зэрэ-щытым имызакъоу, Iэшхъэтет акъылышIоу, тарихымыкIэ, поли-тологиемкIэ, правоведениемкIэ Адыгеим, Темыр Кавказым ыкIи Урысыем ащызэлъашIэрэ лъэ-гъэIэ иным теуцогъэ шIэныгъэ-лэжъ. Арышгъ, кIэлэгъэджэ Иоф-шIэнымрэ наукэмрэ джыри тапэ-кIэ гъэхъэгъэшIухэр ащишIынэу, Адыгэ Республикэм ихэхъоныгъэ пае тапэкIи ригъэхъунэу лъэп-кыым ыкIо шIагъо тыфэлъао.

ШЭКИО Мур.

ИщыIэныгъэ пIуныгъэм фиэгъэлэжыагъ

Непэ гъэзетеджэхэр нэIуасэ зыфэсшIы сшIоигъор цыф шIагъоу, кIэлэгъэаджэу, илэсэ 47-м кхехъурэ пIуныгъэм зы-шIэныгъэ фэзыгъэлэжыгъэ МэщфэшIу Рэбихъат Хъаджмо-сэ ыпхъур ары. Мы бзылфыгъэ шIагъом игугъу бэрэ ашIэу зэ-хэхыгъ кIэлэеджакIохэу ригъа-джэхэрэм, ахэм янэ-ятэхэм, Иоф зыдишIэщыгъэхэм.

МэщфэшIу Рэбихъат ыныбжэ къэси тIысыжыгъэмэ ащышхы-гъэп. ЕгъашIэм сабийхэм япIун-яегъэджэн зышIэныгъэ фэзы-гъэлэжыагъэм ар ыгукIэ кымы-штэу иИофшIэн лъыгъэкIотагъ. Къэзылонхэр кыкIокIышхыгъэх: «Арэп, Рэбихъат, пенси-ем укIуагъэмэ зыгъэпсэфба». Ащ фэдэхэм ариIошхышхыгъ: «Сиса-бийхэм сакыхыкIыжын слъэ-кIыштэп». Джарэуштэу ыгурэ

ыпсэрэ ахэтIагъэу сабийхэм адэ-лэжыагъ. Непэ кызынсыгъэм кIэлэеджакIохэр щыгъушхэхэ-рэр, ягугъу кызыпшIыкIэ, гу-шом ынэгъу зылэгъэ. Джащ фэдэ, Рэбихъати залъэгъукIэ езэрэ-гъэкIух, фэгъуIэх. «Мыхэр сиса-бий пIугъэх, сшыгъушхэхэу зы мафи кыхэкIырэр», — еIо.

Рэбихъат кыуаджэу Хъалъэ-кыуае 1942-рэ илэсым кы-щыхыгъ. Къуаджэм дэс мэкъу-мэщышIэ унэгъо кызырэкIу кызырэхыгъагъэр. Ятэ-янэхэм къагъэшIагъэм колхозым шыла-жъэхэзэ къахыгъ. Ялфыхыгъэр алъэ теуцогъэхэ аплугъэх, алэжы-гъэх, рагъэджагъэх.

МэщфэшIу Рэбихъат я 7-рэ классыр кызыеухым, МыекIопэ кIэлэгъэаджэ училищым чIэ-хъагъ. Ар кыулихы ИофшIэныр апэ зэрэригъэжыагъэр пионерво-жатэу ары. Къутырэу Краснен-скэм дэт еджапIэм илэсым кхехъурэ шIэлэжыагъ. ЕтIанэ икIуаджэу Хъалъэкыуае кыгъэ-зэжыгъ. Ащ дэт гурыт еджа-пIэм ИофшIэныр шылгыгъэ-кIотагъ. 1966-рэ илэсым кыш-хэгъэжыагъэу 2010-рэ илэсым нэс гурыт еджапIэм кIэлэгъа-джэу шылэжыагъ. АпэрэмкIэ, ублэпIэ классхэм арысхэм, етIа-нэ апшъэрэ классхэм ашеджэ-хэрэм биологиемкIэ урокхэр аригъэхыгъэх. Егъэджэн-пIу-

ныгъэмкIэ опыт IэкIэлэ зэрэху-гъэм фэшI кIэлэеджакIохэм шIэныгъэ куу аригъэгъотыным ылээкI кымыгъанэу пылгыгъ.

Рэбихъат цыф рэхъат, шэн гъэтIылыгъэ шIагъо иI. На-хыжыи нахыкIи изэфэдэу цыфыгъэрэ шхъэкIэфэныгъэрэ адызрихъаным дэшхъахырэп. Цыфыгъэшхоу хэлъым ишIуа-гъэкIэ, Иоф зыдишIагъэхэми ригъэджагъэхэми ищытху фэшхъаф алорэп. Исэнэхъат хэшIыкIышхо фыриI, кIэлэ-еджакIохэм ыкIи ахэм ятэ-янэ-хэм ренэу аIуIэкIэ зыхыкIэ, якIа-лэхэм яеджэкIэ-зекIуакIэ, ащи-гъэгъозэ зэпытыгъ.

— ЗэгурыIоныгъэ щымыIэ зыхыкIэ бгъуитIумкIи хылыгъэ, — еIо Рэбихъат. — КIэлэ-егъаджэм иИофшIэн кышыхыкIэ-мэ, кIэлэеджакIомэ шIэныгъэу агъотыштым пыч фэхъу. Илэс пчъагъэу Иоф зысшIагъэм кы-кIоцI зы нэгъыри классым кы-нэжыгъэп. Ащ пае апэрэ мафэм кышхэгъэжыагъэу езгъэджагъэ пэпчэ дэгъоу зэгъафIэщыгъ. КIэлэеджэкIо дэй хъурэп, кIэлэ-егъэджэ дэй нахъ. Ахэр дэгъу-нхэм пае кIэлэегъэаджэхэрэм ахэр зыпIухэрэмрэ аIэ зэкIэдзагъэу, зэгурылохэу пIуныгъэ-егъэджэ-ным здыпылынынхэ фае. Гукъау нахъ мышIэми, кIэлэеджакIохэм ятэ-янэхэм къахэкIы мыщ фэдэ

гушыIэхэр къэзыIохэрэр: «СикIалэ еджапIэм къэзгъа-кIомэ, о егъаджэ, гъасэ». Ащ фэдэ еплыхыкIэ зыкIалэхэм афызыIэм кхехъуIэщыт кы-шIэгъуай.

МэщфэшIу Рэбихъат Иоф зыдишIэгъэ кIэлэгъэаджэхэм ыкIи ригъэджагъэхэм ягугъу бэрэ ышIэу зэхэпхышт. Ащ ригъэджэгъэ пчъагъэмэ тикъэ-ралыгъо ичIыпIэ зэфэшхъафхэм джы Иоф ащашIэ. Ахэм ащыхыц Кобл Зурыет, Шэуджэн Аминэт, Сет Сарэ, Хъодэ Джэнэт, Къошк Хъарыет, ХъэнахэкIо Замирэт, Хъодэ Албинэ. Мыхэм, зэкI пIоми хъунэу, врачэу Иоф ашIэ. Ахэм афэшхъафэу зоотехникэу, агрономэу, инженерэу, кIэлэ-егъэаджэу нэгъырэ пшIы пчъагъэ мэлажъэ.

Рэбихъат Иоф зыдишIэгъэ кIэлэгъэаджэ анахыжыгъэу Хъодэ Сачнэт, ЕхъулIэ Нэфсэт, Хъэна-хэкIо Саньет, Лыхъэсэ Хъары-ет, Кобл Долэт, ныбжыкIэхэу Псылушэ Римэ, ХъокIо Мары-ет, Нэхэ Мулиэт, Къошк Нал-бий, Псылушэ Сэфэрбий, Шэр-тэнэ Мыхъамодэ, Псылушэ Хъазрэт ягугъу дэгъукIэ ешIы зэпыт. Рэбихъат лэшэу зышхы-гушIуыкIыхэрэр илэс пчъагъэ-хэм ригъэджэгъэ кIэлэеджакIо-хэу ягупсэ еджапIэ къэзыгъэзэ-жыгъэхэу Иоф зыдишIэгъэхэ ХъокIо Марин, Пенэшъу Мар-зыет, Блэгъожэ Фатим, Лыхъэсэ Къэплъан арых. МэфэкI мафэхэм атефэу Рэбихъат писъмабэ кы-

IокIэ ригъэджэгъэ кIэлэеджа-кIохэм кыфатхэу.

— Сыдигъуи сшыгъушхэхэ-рэр сигъашIэ ызыныкIо нахыбэ зыфэстыгъэ тикъоджэ гурыт еджапIэ, кIэлэеджэкIо цыкIу-хэр Ионыгъом и 1-м еджапIэм зышыхыкIэхыгъэхэрэ мафэр. Джыри ахэм сахэтэу сэлъытэ. ЗыкIи сыкIэгъоужырэп ахэм япIун, яегъэджэн кIуачIэу тез-гъэкIодагъэм пае. Ахэм кынэу атеслэгъуагъэр сэркIэ осэшхо зилэ мылкъу.

Гъэсэныгъэ-пIуныгъэ Иофым илэс пчъагъэрэ зэрэщылэжыа-гъэм пае шIухъафтынэу Рэбихъат кыратыгъэр макIэп. Ахэм ащы-щых медальхэу «ИофшIэным иветеран», «За добросовестный труд в сфере образования» зы-фиIохэрэр.

Цыфхэм афэгумэкIыным, шIу афишIэным, ящыIаIэ ыгъэдэхэ-ным, ахэм къаIэхыгъэхэгъэ кIа-лэхэм япIунрэ ягъэсэнтэу зышхы-Iэныгъэ афэзыгъэлэжыгъэ кIэ-лэгъэаджэ чанэу МэщфэшIу Рэ-бихъат ыныбжэ мэлылфэгъум и 4-м илэсэ 70-рэ зэрэхъугъэм фэшI тыфэгъушIо. Псауныгъэ пытэ иIэу, идунай дахэу, илф-фыгъэхэм ыкIи ахэм къаIэ-хыухырэ сабийхэм яхъар илэ-гъоу, гъэшIэ кIыхъэ зилэшт цыфхэм ащыц хъунэу тыфэ-лъао.

ХЪОДЭ Сэфэр.

Сурэтым итыр: **МэщфэшIу Рэбихъат.**

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Цыфхэмрэ хыльэхэмрэ таксиклэ зэрэзэрэщэхэрэм ехылабэ

2011-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 21-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 69-р зытетэу «Урысые Федерацием изаконодательнэ акт заулэмэ зэхьоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылабэ» зыфи-
лорэм ия 9-рэ статья, Адыгэ Респуб-
ликэм и Законэу 2011-рэ илъэсым ты-
гъэгъазэм и 29-м аштагъэу N 69-р зы-
тетэу «Цыфхэмрэ хыльэхэмрэ так-
сиклэ зэрэзэрэщэхэрэм япхыгъэ фэло-
фашлэхэм ягъэцэклэнкIэ лoфыгъо заулэ-
хэр зэшлoхыгъэнхэм ехылабэ» зыфи-
лорэм адиштэу, цыфхэмрэ хыльэхэмрэ
таксиклэ зещэгъэнхэм атегъэпсыхъгъэ
амалхэр зехъэгъэнхэм фэшI Адыгэ Рес-
публикэм иминистрэхэм я Кабинет
унашъо ешIы:

1. Цыфхэмрэ хыльэхэмрэ таксиклэ
зэрэцэнхэ зэрэфитхэр къэзыушыхъаты-
рэ тхылъ ятыгъэнымкIэ Адыгэ Респуб-
ликэм псэолъэшлынымкIэ, транспор-
тымкIэ, унэ-коммунальнэ ыкIи гъогу
хызмэтымкIэ и Министерствэ Адыгэ
Республикэм икъэралыгъо хабзэ

иуполномоченнэ гъэцэкIэкIо органэу
гъэнэфэгъэнэу.

2. Ухэсыгъэнхэу:

1) цыфхэмрэ хыльэхэмрэ таксиклэ
зэрэцэнхэ зэрэфитхэр къэзыушыхъаты-
рэ тхылъыр зыфэдэщтыр гуадзэу N 1-м
диштэу;

2) цыфхэмрэ хыльэхэмрэ таксиклэ
зэрэцэнхэ зэрэфитхэр къэзыушыхъаты-
рэ тхылъыр къазэраратырэ шыкIэр
гуадзэу N 2-м диштэу;

3) цыфхэмрэ хыльэхэмрэ таксиклэ
зэрэцэнхэ зэрэфитхэр къэзыушыхъаты-
рэ тхылъэу (тхылъым идубликатэу)
аратырэм ыпкIэ зэрагъэнэфэрэ шыкIэр
гуадзэу N 3-м диштэу;

4) цыфхэмрэ хыльэхэмрэ таксиклэ
зэрэцэнхэ зэрэфитхэр къэзыушыхъаты-
рэ тхылъхэу аратыгъэхэм яреестрэ зэ-
рзэхэгъэуцорэ шыкIэр гуадзэу N 4-м
диштэу.

3. Адыгэ Республикэм псэолъэшлы-
нымкIэ, транспортнымкIэ, унэ-комму-
нальнэ ыкIи гъогу хызмэтымкIэ и

Министерствэ ехылабэгъэ Положениеу
Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я
Кабинет 2009-рэ илъэсым шышъхъэлум
и 21-м ышIыгъэ унашъоу N 179-р зы-
тетэу «Адыгэ Республикэм псэолъэ-
шлынымкIэ, транспортнымкIэ, унэ-ком-
мунальнэ ыкIи гъогу хызмэтымкIэ и
Министерствэ илофыгъохэр» зыфило-
рэмкIэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республи-
кэм изаконодательствэ зэхэгъогагъэхэр,
2009, N 8, 12; 2010, N 4, 6, 7, 11; 2011,
N 4, 7, 8, 12) ия III-рэ раздел зэхьо-
клыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу, ац я 26 —
28-рэ подпунктхэр хэгъэхъожыгъэнхэу
ыкIи ахэр мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«26) цыфхэмрэ хыльэхэмрэ такси-
клэ зэрэцэнхэ зэрэфитхэр къэзыушы-
хъатырэ тхылъ араты;

27) цыфхэмрэ хыльэхэмрэ таксиклэ
зэрэцэнхэ зэрэфитхэр къэзыушыхъа-
тырэ тхылъхэу аратыгъэхэм яреестрэ
зэхэгъэуцэу;

28) 2011-рэ илъэсым мэлылфэгъум
и 21-м аштэгъэ Федеральнэ законэу

N 69-р зытетэу «Урысые Федерацием
изаконодательнэ акт заулэмэ зэхьоклы-
ныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылабэ»
зыфилорэм ия 9-рэ статья ия 16-рэ Iахъ,
Адыгэ Республикэм и Законэу 2011-рэ
илъэсым тыгъэгъазэм и 29-м аштагъэу
N 69-р зытетэу «Цыфхэмрэ хыльэ-
хэмрэ таксиклэ зэрэзэрэщэхэрэм яп-
хыгъэ фэло-фашлэхэм ягъэцэкIэнкIэ
лофыгъо заулэхэр зэшлoхыгъэнхэм
ехылабэ» зыфилорэм ия 2-рэ статья
ащыгъэнэфэгъэ шапхъэхэр юридичес-
кэ лицэхэмрэ унэ предпринимательхэм-
рэ къызэрэдалыгъэхэрэм гъунэ алье-
фы.».

4. Официальнэу къызыхаутырэ ма-
фэм щегъэжагъэу мы унашъом кIуачIэ
иIэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм и Премьер-
министрэу КЪУМПИЛ Мурат**

къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 6, 2012-рэ илъэс
N 56

Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

**Къэралыгъо пшъэрылъэу «лофшIэным икъэухъумэн фэгъэзэгъэ
лофышIэхэр, пащэхэри, специалистхэри ахэм зэрахэтхэу, Адыгэ
Республикэм щегъэджэгъэнхэр ыкIи ахэм яшIэныгъэ
щыуплэкIугъэныр» зыфилорэм игъэцэкIэнкIэ Адыгэ Республикэм
лофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ и
Административнэ регламент ухэсыгъэным ехылабэ**

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм
я Кабинет 2011-рэ илъэсым бэдзэогъум
и 12-м ышIыгъэ унашъоу N 138-р зы-
тетэу «Къэралыгъо пшъэрылъэхэм
ягъэцэкIэнкIэ административнэ регла-
ментхэмрэ къэралыгъо фэло-фашлэхэм
язэхэцэнкIэ административнэ регла-
ментхэмрэ Адыгэ Республикэм икъэ-
ралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо органхэм
къызэрэхахыхэрэ ыкIи зэрахэсыхэрэ
шыкIэм ехылабэ» зыфилорэм диш-
тэу **унашъо ешIы:**

1. Къэралыгъо пшъэрылъэу «лофшIэ-
ным икъэухъумэн фэгъэзэгъэ лoфышIэ-
хэр, пащэхэри, специалистхэри ахэм зэ-
рахэтхэу, Адыгэ Республикэм щегъэ-
джэгъэнхэр ыкIи ахэм яшIэныгъэ щыуп-
лэкIугъэныр» зыфилорэм игъэцэкIэнкIэ
Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ со-
циальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министе-
рствэ и Административнэ регламент
гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделым ипашцэу
О. В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм
лофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэм-

рэкIэ и Министерствэ исайт ригъэхъа-
нэу ыкIи гъэзетхэу «Советскэ Адыге-
им», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс къы-
дэкIыр сборникэу «Адыгэ Республи-
кэм изаконодательствэ зэхэгъогагъэ-
хэр» зыфилорэм къащыхэутыгъэным
пае алэкIигъэхъанэу;

— Урысые Федерацием исубъект-
хэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедер-
альнэ регистрэ хагъэхъаным пае мы
унашъор Урысые Федерацием юстици-
емкIэ и Министерствэ Адыгэ Респуб-
ликэмкIэ и ГъэlorышIапIэ IэкIигъэ-
хъанэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцэкIэрэм ми-
нистрэм игуадзэу Т. Н. Галактионовам
гъунэ лъыфынэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж
мэфипшI зытешIэкIэ мы унашъом
кIуачIэ иIэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ
социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ
иминистрэу Наталья ШИРОКОВА**
къ. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 30, 2012-рэ илъэс
N 15

Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

**Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм социальнэ Iэпылэгъу
зэрагагъэгъотырэ программэм ехылабэ**

Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ
программэу «Адыгеим икIэлэцIыкIухэ-
р» зыфилoу 2012 — 2014-рэ илъэсхэм
ателъытагъэр, Адыгэ Республикэм
лофшIэнымрэ социальнэ хэхьоны-
гъэмрэкIэ и Министерствэ 2011-рэ илъэ-
сым мэкъуогъум и 30-м ышIыгъэ
унашъоу N 150-р зытетымкIэ аухэсы-
гъэр, гъэцэкIэгъэным тегъэпсыхъагъэу
унашъо ешIы:

1. Ухэсыгъэнхэу:

1.1. Адыгэ Республикэм щыпсэухэ-
рэм социальнэ Iэпылэгъу зэрагагъэ-
гъотырэ программэм ехылабэгъэ По-
ложениер гуадзэу N 1-м диштэу.

1.2. Адыгэ Республикэм щыпсэухэ-
рэм социальнэ Iэпылэгъу зэрагагъэгъо-
тырэ программэм игъэцэкIэн фэгъэзэгъэ
ведомствэ комиссием ехылабэгъэ По-
ложениер гуадзэу N 2-м диштэу.

1.3. Адыгэ Республикэм лoфшIэным-
рэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Ми-
нистерствэ лoфшIэнымкIэ ыкIи цыф-
хэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ ичIы-
пIэ органхэм гуадзэу N 3-м диштэу
ахъшэр атырагошэнэу.

2. КIэлэцIыкIухэм, бзылфыгъэхэм
ыкIи унагъохэм ялофхэмкIэ отделым
ипашцэу Н. М. Абрэджым Адыгэ Рес-
публикэм щыпсэухэрэм социальнэ
Iэпылэгъу зэрагагъэгъотырэ програм-

мэм игъэцэкIэн тегъэпсыхъэгъэ лoф-
тхъабзэхэр зэрихъанхэу.

3. Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ
социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Мини-
стерствэ лoфшIэнымкIэ ыкIи цыфхэр
социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ ичIыпIэ
органхэм япашцэхэм Адыгэ Республи-
кэм щыпсэухэрэм социальнэ Iэпылэгъу
зэрагагъэгъотырэ программэр Адыгэ
Республикэм икIэлэхэмрэ ирайонхэм-
рэ ямуниципальнэ образованиехэм
зэрагагъэцэкIэрэм гъунэ лъафынэу.

4. Къэбар-правовой отделым ипашцэу
О. В. Долголенкэм мы унашъор Уры-
сые Федерацием исубъектхэм яшэпхъэ
правовой актхэм яфедеральнэ регистр-
рэ хагъэхъаным ыкIи гъэзетхэу «Совет-
скэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ
къэс къыдэкIыр сборникэу «Адыгэ
Республикэм изаконодательствэ зэхэ-
угъогагъэхэр» зыфилорэм къащыхэу-
тыгъэным пае алэкIигъэхъанэу.

5. Мы унашъор зэрагъэцэкIэрэм гъу-
нэ лъысфынэу зыфэсэгъазэ.

**Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ
социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ
иминистрэу Наталья ШИРОКОВА**
къ. Мыекъуапэ,
мэээм и 28-рэ, 2012-рэ илъэс
N 40

Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

**Унагъохэм, сэкъатныгъэ зилэ сабийхэм, зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ кIэлэцIыкIухэм ясоциальнэ фэло-фашлэхэр мыщ фэдэхэм
атегъэпсыхъэгъэ учреждениехэм ащызэхэщэгъэнхэм япхыгъэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо
учреждениехэм зэрагъэцэкIэн фаемкIэ шапхъэхэр ухэсыгъэнхэм ехылабэ**

Къэралыгъо фэло-фашлэхэр нахы-
шIоу зэхэцэгъэным пае шапхъэхэм ахэп-
лъэжыгъэным тегъэпсыхъагъэу, Адыгэ
Республикэм икъэралыгъо учреждени-
ехэм юридическэ, физическэ лицэхэм
къэралыгъо фэло-фашлэхэр зэрафагъэ-
цэкIэн фэе шапхъэхэр къызэрэхахырэ
ШыкIэу Адыгэ Республикэм имини-
стрэхэм я Кабинет 2009-рэ илъэсым
тыгъэгъазэм и 28-м ышIыгъэ унашъоу
N 249-р зытетымкIэ аухэсыгъэм диш-
тэу **унашъо ешIы:**

1. Унагъохэм, сэкъатныгъэ зилэ са-
бийхэм, зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ
кIэлэцIыкIухэм ясоциальнэ фэло-фа-

шIэхэр мыщ фэдэхэм атегъэпсыхъэгъэ
учреждениехэм ащызэхэщэгъэнхэм яп-
хыгъэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр Адыгэ
Республикэм икъэралыгъо учреждени-
ехэм зэрашагъэцэкIэн фаемкIэ шап-
хъэхэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнхэу.

2. Мыщ фэдэ къэралыгъо учрежде-
ниехэм:

— Адыгэ Республикэм и ГБУ-у
«Унагъомрэ кIэлэцIыкIухэмрэ социальнэ
Iэпылэгъу зыгъэгъотырэ Красногвар-
дейскэ чIыпIэ гупчэу «Доверие»
зыфилорэм идиректор,

— Адыгэ Республикэм и ГБУ-у
«Республикэ IэзэпIэ-реабилитационнэ

гупчэу «Шапсыгъэм» идиректор зи-
гугъу къэтшIыгъэ шапхъэхэм адиштэу
лофшIэнымрэ зэхэцэнэу.

3. Экономикэмрэ финансхэмрэкIэ
отделым ипашцэу А. В. Кузменкэм,
кIэлэцIыкIухэм, бзылфыгъэхэм ыкIи
унагъохэм ялофхэмкIэ отделым ипашцэу
Н. М. Абрэджым цыфхэм ясоциаль-
нэ фэло-фашлэхэр зыгъэцэкIэрэ учреж-
дениехэм якъэралыгъо пшъэрылъхэр
агъэнафэхэ зыхъукIэ мы унашъор
IэубытыпIэ къызыфашIынэу.

4. Къэбар-правовой отделым ипашцэу
О. В. Долголенкэм мы унашъор Уры-
сые Федерацием исубъектхэм яшэпхъэ

правовой актхэм яфедеральнэ регистр-
рэ хагъэхъаным ыкIи гъэзетхэу «Совет-
скэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ
къэс къыдэкIыр сборникэу «Адыгэ
Республикэм изаконодательствэ зэхэ-
угъогагъэхэм» къащыхэутыгъэным пае
алэкIигъэхъанэу.

5. ЗыкIэтхэхэрэ мафэм щегъэжагъэу
мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

**Адыгэ Республикэм лoфшIэнымрэ
социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ
иминистрэу Наталья ШИРОКОВА**
къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 11, 2012-рэ илъэс
N 44

Хэкум кээзыгъээжырэ тильэп-кээгъухэр щылэныгъэм хэгъэгъозэгъэнхэм пылъ Адыгэ республикэ Унэм хэдзын зэлуклэ тхьаумафэм илагъ. Юфэу ашлагъэр зэфэхысыжы, правлениемрэ тхьаматэу ялэщтымрэ хадзыгъэх.

Общественнэ зэхыхъу зыцлэ кьетлуагъэм аужырэ илгъэхэм пэщэныгъэ дызезыхагъэр тиреспубликэ шлуклэ шашлэ — ар Стлашъу Яхьер ары. Илэнатлэ зэрэлукижырэ пэшлорыгъэшъу кылуи, изэфэхысыжыкхэм кхыхигъэщыгъ республикэм илэшхьэтетхэм, общественнэ зэхыхъэхэм зэрадэлэжыгъэр.

Адыгейм кээзыгъээжыгъэхэр нэбгырэ 850-рэ фэдиз мэхъух. Мы пчъагъэм клалэу кьафэхъугъэхэри хэтых. Стлашъу Яхьем зэлуклэм кызырэщилуагъэу, хэкум псэуплэ шызыгъотыжыгъэ тильэпкээгъухэр Адыгэ Республикэм имэфэкл зэхыхъэхэм, адыгэ быракъымрэ адыгэ шъуашэмрэ ямафэхэм, Урыс-Кавказ заом хэклодагъэхэм яшлэжъ Мафэ, адыгэмэ я Илгъысклэ мафэ, нэмыклхэм чанэу ахэлажъэх. Республикэм щыщ шыпккэ зэрэхъужыгъэхэр щылэныгъэм кышцэлагъо.

Хэкум кээзыгъээжыгъэмэ я Мафэ Адыгэ Республикэм и Лъэпкэ музей ыпашхъэ щы-

зэхашъу зэраублагъэм Стлашъу Яхьем илахышлу хэлъ. Тиреспубликэ илэшхьэтетхэр Юфым щигъэгъуазэх, чыплэм икыхэхынклэ кыдырагъэштагъ.

Зэфэхысыжы зэлуклэм кышцыгушылагъэх Хъуажъ Рэдуан, Чэтэо Енал, Еутых Аднан, Хыдзэл Абдулахъ, нэмыклхэри.

Стлашъу Яхьем илофшлагъэ хэгъуэнэфыкыгъ, «тхьауегъэпсэу» раложыгъ. Правлениеу хадзыгъэм хэхагъэх Хыдзэл Абдулахъ, Джэнчэтэ Эсат, Шэуджэн Гупсэ, Къэбэртэе Аулэ, Щык Янал, Цэй Ирфан, Хьэлэщтэ Фади.

Зыкыныгъэ ахэлъэу ДАР-м

итхьаматэу хадзыгъэр Хыдзэл Абдулахъ. Исэнахъатклэ ар экономист, Краснодар щылэжыгъ. Икыб хэгъэгу кыкыжыгъэмэ ащыщ, адыгабзэри урысыбзэри ешлэх. Зэлуклэм лытэкло купыр нэбгыриш хъоу шыхадзыгъ.

Сурэтым итхэр: зэлуклэм хэлэжыгъэхэр.

НЫБЖЫКИЭХЭМРЭ КЪОДЖЭ СПОРТЫМРЭ

Якъяулайныгъэ щапсыхъэ

Къоджэ спортым зыкыгъэлэтыгъэным мэхъэнэ ин езытирэмэ ащыщ тренер-клэлэегъаджэхэу Хьоклон Зуберрэ Вэрэкъо Долэтрэ. Блащэпсынэ шагъэсэрэ клалэхэм охътэ клэлым кыклоцл гъэхъагъэхэр ашыгъэх. Кошхъэблэ районым щыщ ныбжыклэхэр зылащэх.

Щыщэ Чыназрэ купэу зыхэтхэм апэрэ чыплэхэр кьащыхыгъэх. Къушхъэ Зулимрэ Кларэ Къэншъаурэ ящэнэрэ хъугъэх.

Мыекъуапэ ушу-саньдамклэ изэлухыгъэ зэнэкьокъуи Кошхъэблэ районым иныбжыклэхэр чанэу хэлэжыгъэх. Лыгъур Азматрэ Щыщэ Чыназрэ чемпион хъугъэх. Алхъо Астемиррэ Клэдэ-Клой Ислъамрэ — ятлонэрэ, Щык Арамбийрэ Клемэщ Дамиррэ ящэнэрэ чыплэхэр кыдахыгъэх. Алхъо Астемир теклоныгъэм икыдэхынклэ гуетыныгъэ ин кызырэхыгъэфагъэм фэшл хэушхъафыкыгъэ шлухъафтын кыфашыгъ.

Адыгэ Республикэм дзэ Илгъэ заомклэ изэлухыгъэ зэнэкьокъоу мэлылфэгъу мазэм и

7-м Мыекъуапэ шыклуагъэм Блащэпсынэ иныбжыклэхэм уащытхъунэу зыкышцагъэлэгъуагъ. Апэрэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэхэр: Шэуджэн Адам, Щыщэ Чыназ, Оелл Адам, Щык Амэрбий. Ятлонэрэ хъугъэхэр: Клемэщ Дамир, Пашгъэ Къэп-Лъан. Ящэнэрэ хъугъэхэр: Кларэ Къэншъау, Шэуджэн Махъмуд.

— Къокыплэм кышежыгъэ спорт лъэпкэхэр тиныбжыклэхэм ашлогъэшлэгъоных, — кьелуатэ тренерэу Хьоклон Зубер. — Къуаджэм дэс ныбжыклэхэм клуачлэр апсыхъанымклэ, якъяулайныгъэ хагъэхъонымклэ Ипы-Игъушлу тафэхъу. Тиофшлэн кызыгурылохэу Ипы-Игъу кытфэхъурэ пащэхэм, спонсорхэм лъэшэу тафэраз.

Къокыплэм кышежыгъэ спорт лъэпкэхэмклэ зэхашъэрэ зэнэкьокъухэм Блащэпсынэ шапугъэ клэлэеджаклохэм медаль-

хэр кьащыхыгъэх. Шэуджэн районым ушу-саньдамклэ изэлухыгъэ зэнэкьокъоу Хьакурынэхъаблэ шыклуагъэм Алхъо Астемиррэ

Самбо. Европэм изэнэкьокъу

Медалыр джэрз

Телефонклэ кьатыгъ. Европэм иныбжыклэхэм самбэмклэ язэнэкьокъу Румынием икълэ шхьалэу Бухарест щэкло. Адыгэ Республикэм и ШВСМ зыщызыгъэсэрэ Мэлыщэ Ахьмэд зэлуклэ-гъухэм ящэнэрэ чыплэр кьащыдихыгъ.

Илгъэ 23-м нэс зыныбж клалэхэр Бухарест щызбэныгъэх. Адыгэ Республикэм инарт шъау Мэлыщэ Ахьмэд килограмми 100-м кьэхъу кээзыщэчырэмэ янэкьокъугъ. Тибатыр ящэнэрэ чыплэр кыдихыгъ. Румынием спортсмен мы купым дышгъэ медалыр кышцихыгъ, Грузиём ибэнакло ятлонэрэ хъугъэ.

Мэлыщэ Ахьмэд Тэхьутэмькыое районым шапугъ, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Нэпсэу Байзэт ипащэу самбэмрэ дзюдомрэ зафегъасэ.

Сурэтым итыр: Мэлыщэ Ахьмэд.

Футбол

Аужырэ уплъэклухэр

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Салют» Белгород — 0:2. Мэлылфэгъу мазэм и 5-м Ныбыгъу цызылукагъэх.

Белгород икомандэ ятлонэрэ купым хэт, апэрэ чыплэр зэнэкьокъум шыдыгъ. Ныбджэгъу ешлэгъум хэлэжыгъэ футболистмэ яухъазырыныгъэ тренермэ аушлэклугъ.

— «Зэкъошныгъэм» 2012-рэ илгъэ зэнэкьокъур мэлылфэгъу мазэм и 18-м Геленджик щиблэшт. Ащ нэсыфэ Мыекъопэ районым икомандэу «Урожайм» зэ дешлэшт, — кытилуагъ клубым идиректор шхьалэу Натхъо Адамэ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

Къыдзыгъэжырэ: Адыгэ Республикэм лъэпкэ Юфхэмклэ, Икыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкээгъухэм адырлэ зэлхыныгъэхэмклэ ыкли кьэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъышлэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иагъэр:
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкыжы зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерациём хэутын Юфхэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыкли зэлгъы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлорышлэл, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-тыхэрэм мыштып-кыагъэу кьахафэ-хэрэмклэ кээзыт-хыгъэхэм пшгъэдэ-кыжы ахы. Къатхэхэрэмрэ гъэзе-тым щылажыгъэхэрэмрэ яепллыклэ зтемыфэн ылгъэ-кышт. Гъэзет-еджэхэм кытфэ-фагъэхырэ тхы-гъэхэр зэхэтфы-хэрэп ыкли кээ-зытхыгъэхэм алэклэдгъэхъа-жыыхэрэп.

Зыщыхаутирэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
3508
Индексхэр
52161
52162
Зак. 881

Хэутыным
узшыклэтхэнэу щыт
уахъэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыклэтхэгъэхэ
уахъэр
Сыхъатыр 18.00